

תשורה

מזכרת
משמחת הנישואין של

מנחם שניאור חגי וחנה ^{שיחי}
ישראל

ה' אדר שני התשע"ט

לוקט ונערך:

על ידי הרה"ח
ר' שאול משה שיחי' אליטוב

© כל הזכויות שמורות

עיצוב ועימוד:

מנחם אמיתי 050-9984333
mmamitay@gmail.com

פתח דבר

בשבח והודיה להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, וזיכנו בנישואי צאצאינו יחיו בשעה טובה ומוצלחת, ועל פי יסוד מנהג כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע בחתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, מתכבדים אנו להגיש בפניכם קובץ תשורה לאורחים שבאו מרחוק ומקרוב לשמוח בשמחתנו.

התשורה כוללת:

- מכתב לחתונת הורי החתן יחיו.
- מכתבים לווארט ולחתונת הורי הכלה יחיו.
- מכתב מהרבי לרב הגאון הרב שמעון גד שיחי' אליטוב לאופשערניש של בנו הרב שאול משה יחי' אבי הכלה.
- תמונת סב הכלה הרב אליטוב שליט"א באופשערניש של החתן הר' מנחם יחי'.
- מענה מכ"ק אדמו"ר בהתוועדות על שאלה שכתב אבי הכלה בהערות התמימים, בענין "קם רבה ושחטי' לרב זירא".
- ביאור כללי ומפורט מאבי הכלה, במעלת המספר שלש בריבוי עניינים בתורה ומצוות על פי ביאורי החסידות.

הא-ל הטוב הוא יתברך יברך את כל הבאים להשתתף בשמחתנו, יחד עם בני משפחותיהם בתוך כלל ישראל, בברכות מאל"פ מנפש ועד בשר, ובמיוחד בברכה העיקרית שנזכה מחתונה זו ללכת לחתונה הכללית שבין הקב"ה לכנסת ישראל, בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש, ונשיא דורנו בראשינו. בברכה רבה בכל ומשיח נאו אכ"ר.

ה' אדר ראשון התשע"ט

שאול משה אליטוב

בצלאל ישראל

מכתבים

לחתונת הורי החתן יחי
לווארט וחתונת הורי הכלה יחי
ומכתב לסג הכלה

ישראל - סוטה-בת ים

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, ידי אייר תש"א
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוהי בצלאל שי'
מרת אורה תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום כ"א בסיון ה'בע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל
טוב ושחיה' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

בברכת מזל טוב
מזל טוב

מכתב מכ"ק אדמו"ר נשי"ד לחתונת הורי החתן יחי

אליטוב - ירותי

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

בי"ה, כ"ה ניסן תשמ"ז
ברוקלין, נ.י.

האברך הווי"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' שאול משה שי'

שלום וברכהו

במענה על ההודעה ע"ד עשיית ה"ווארט" עם
בי"ג תי' בשעה טובה ומוצלחת,

הנה יה"ר מהשי"ת שיהי' בשעה טובה ומוצלחת
ולבנין בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה
והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

בברכת מזל טוב

הפי"נ שבמכ"י יקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר צוקלה"ה נבגי"מ זי"ע.

מכתב מכ"ק אדמו"ר נשי"ד ל'ווארט' הורי הכלה יחי

אליטוב - ירוש"ן

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כטי' ניסן תשמ"ז
ברוקלין, נ. י.

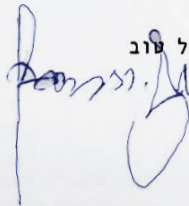
האברך הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
מרה' שאול משה שי'
רבי'ג תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
בשעה טובה ומוצלחת,

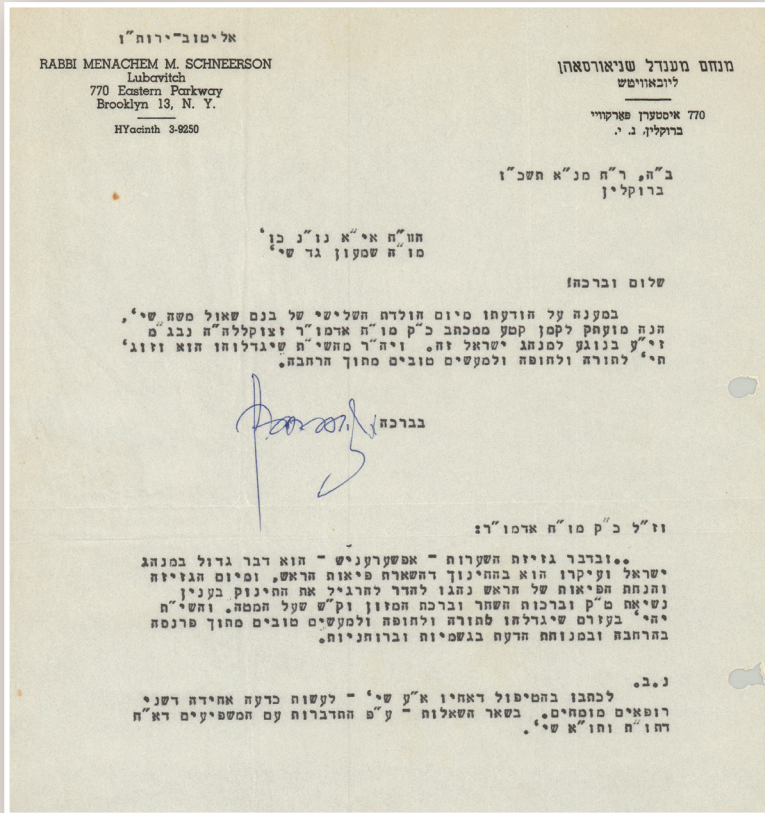
הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל
טוב ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

בברכת מזל טוב
מזל טוב

מכתב מכ"ק אדמו"ר נשי"ד לחתונת הורי הכלה יחי

מכתב מהרבי לסב הכלה חבר מועצת הרבנות הראשית
הרה"ג הרב שמעון גד שיחי' אליטוב,
על האופשערניש של בנו הרב שאול משה שיחי' אבי הכלה

בתמונה: סב הכלה הרב אליטוב שליט"א
גוזז שיער לחתן הר' מנחם שיחי' באתרא קדישא דמירון
י"ב מנחם אב תשנ"ח

מענה
לב"ק אדמו"ר
נשיא דורנו

על הערה שכתב אבי הכלה

קובץ הערות התמימים שיצא לאור ע"י תלמידי תומכי תמימים המרכזית

יא. בהנחה בלה"ק דש"פ שמיני-פרה ש.ז. מביא באות כ"א בזה"ל "ובפרט עפ"י הידוע שרבה הי' כהן, מזרעו של עלי הכהן, והרי כהן הוא איש החסד, היינו, שגם מצד טבעו נוטה הוא לענין של חסד דוקא וכו' "עכ"ל.

ולכאן צ"ב לתווך את הא דאיתא כאן שכהן מצד טבעו נוטה לחסד עם הא דאיתא בגמ' ב"ב (קס, ע"ב) ובגיטין (פא, ע"ב) - ועוד - בענין גט מקושר שתקנוהו בשביל הכהנים שקפדנים הם. וכדי שירגע מכעסו כותבים בשבילו גט מקושר. דשם מחמת רוגזו מהר לכתוב לאשתו גט. וכך

בגמ' קידושין דף ע' ע"ב איתא שאם ראית כהן בעזות מצח אל תהרהר אחריהם ולכאורה כעס הרי קשור למדת הגבורה.

אך לפי המבואר בלקו"ת ריש פרשתינו (תזריע בד"ה אשה כי תזריע וכו' שבאם אשה מזרעת תחלה יולדת זכר משא"כ באם האיש מזריע תחלה יולדת נקבה, ומבאר שיש ענין ההתכללות בספירות והיינו שגם בחסד כלול גבורה וגם בגבורה כלול חסד. ולכן כאשר האיש מזריע תחלה יולדת נקבה, ואשה מזרעת תחלה יולדת זכר וזה בא מההתכללות. וכך בד"ה הב' עולם לאכסדרה דומה מבאר בענין ההתכללות.

ועד"ז בענינינו אפשר שיש ענין הכעס שיש בכהנים זהו מצד התכללות הגבורה בחסד, אבל עיקר מדתם היא מדת החסד.

שאל משה אליטוב

הערה שכתב אבי הכלה

- ש"ס תוריע, ס' החורש -

17

מאדים", וואס טבעו פון איינעם געבארן במזל מאדים איז נוטה צו זיין א שוחט כו' 166 [וכבר קדמו היעב"ץ וואס ער ברענגט די גמרא, און אעפ"כ איז ער מפרש אז דער סיפור איז ניט געווען כפשוטו, נאר אן ענין של התעלמות כו']. אבער במחכ"ת, לפי"ז - ווי האט רבה געבעטן ר' זירא'ן "לשנה ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי" וויסנדיק אז ער איז פון מזל מאדים, און אז דערפאר איז "שחטי' לך" זירא" בשנה שעברה?!

לב. מ'האט אויך געפרעגט 157 ווי שטימט דער ענין אז א כהן (בענינו - רבה) איז איש החסד 158 דערמיט וואס עס שטייט 159 אז כהנים זיינען קפדנים (און דערפאר בנוגע א גט - דארפן זיי האבן א גט מקושר), וואס קפדנות קומט לכאורה מצד הגבורות.

דאס איז אבער א שאלה אויפן כללות הענין פון כהנים - ווייל עס שטייט בכ"כ מקומות אז א כהן איז איש החסד.

וי"ל הביאור בזה:

קפדנות גופא קען קומען פון צוויי באזונדערע קצוות: (א) עס קען קומען מצד הגבורות, ווי דער ענין איז בפשטות; (ב) אדער פארקערט, מצד ריבוי החסדים: וויבאלד אז ביי אים איז מאיר בגלוי א ריבוי פון חסד - קען ער ניט פארטראגן אן ענין הפכי, במילא איז ער מקפיד על הקלה כבחמורה.

בדוגמא ווי ס'איז געווען אין גן עדן - וואס דארטן האט מאיר געווען ריבוי חסדים - איז מצד דעם גילוי רב פון חסד, איז "לא יגורך רע" 160. ג"ע האט ניט געקענט פארטראגן אן ענין הפכי, אבער ניט אין אן אופן אז ג"ע איז שולד אן ענין הפכי, נאר דער ענין הפכי איז "לא יגורך" מצ"ע - עס ווארפט זיך ארויס מצ"ע, ווי ס'איז געווען בא אדם וחווה¹⁶¹, אז זיי זיינען ארויסגעווארפן געווארן מצ"ע פון ג"ע מצד דער גילוי רב פון חסדים בג"ע.

עד"ז איז דאס אין אין עבודת האדם:

בשעת ביי איינעם לייכט א ריבוי גדול פון "ואהבת לרעך כמוך" 162 ביו - כמוך ממש 163 - קען ער בדרך ממילא ניט פארטראגן ווען ביי א צווייטן אידן איז דא אן ענין בלתי רצוי.

(157) הערות הת' ואנ"ש - 770 גליון ב (קלה) סי"א. (158) זח"א קנו. סע"ב. זח"ג קמה, ב. בחיי לג, ח. תניא רפ"ג. ובכ"מ. (159) ב"ב קס, ב. (160) תהלים ה, ה. (161) ראה לקו"ש ח"ג ע' 983. (162) קדושים יט, יח. (163) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 300. שם ע' 435.

הנחת הח' בלתי מוגה

קטע מהשיחה של הרבי באידיש

- ש"פ תוריע, פ' החודש - 17

זעט מען אז דוקא מצד ריבוי החסד ווערט דער ענין פון קפדנות.

[ניט ווי בא די וואס בא זיי לייכטן ניט חסדים בשלימותם - איז דעמולט קען דער ענין פון קפדנות קומען מצד הגבורות.

לדוגמא בנדו"ד: בשעת מ'זיצט בא דער התוועדות און איינער טורקעט א צווייטער וואס שלאפט - ניט אלעמאל איז דאס ווייל ביי אים לייכט א ריבוי אהבת ישראל קען ער עס בדרך ממילא ניט פארטראגן, נאר אמאל קען עס זיין צוליב דעם וואס ער קען ניט פארטראגן אז א צווייטער שלאפט און ער אליין קען ניט שלאפן אדער ווייל עס פאסט ניט פאר זיין אייניקל וכיו"ב...].

ועפ"ז איז מובן ווי דער ענין פון כהנים קפדנים שטימט דערמיט וואס א כהן איז איש החסד, און אויך ווי דער ענין פון מול מאדים (אן ענין של קפדנות כו') שטימט מיט רבה וואס ער איז געווען א כהן איש החסד - ווייל אדרבה - קפדנות פון א כהן איז א תוצאה פון רוב חסדו¹⁶⁴.

קטע מהשיחה של הרבי באידיש

תרגום מהשיחה כפי שנכתבה באידיש

אות לב.

כמו"כ שאלו (בהערות הת' ואנ"ש - 770 גליון ב' קלח סי"א) איך זה תואם שכהן (ובענינו- רבה) הוא איש החסד, עם מה שכתוב שכהנים הם קפדנים (ולכן בנוגע לגט- צריכים לכתוב להם גט מקושר), שקפדנות לכאורה באה מצד הגבורות.
שאלה זו נוגעת בכללות לענין הכהנים, כיון שבכו"כ מקומות מובא שכהן הוא איש החסד.

וי"ל הביאור בזה:

בקפדנות יתכן שמגיעה משתי קצוות:

(א) מצד הגבורות כפי שזה בפשטות.

(ב) או להיפך מצד ריבוי החסדים, דכיון שאצלו מאיר בגילוי ריבוי חסד, לכן לא יכול לסבול ענין הפכי, ולכן הוא מקפיד על קלה כבחמורה.

דוגמא לדבר ממה שהיה בגן עדן, ששם האיר ריבוי חסדים, לכן מצד הגילוי של רב חסד, כיון שבגן עדן המצב הוא של "לא יגורך רע", לכן לא יכל לסבול ענין הפכי, וכל דבר שהוא הכפי נזרק ממילא החוצה, כפי שהיה אצל אדם וחיה שנזרקו מחוץ לגן עדן, מצד הגילוי רב של החסדים.

עד"ג גם בעבודת האדם- כשמאיר אצל האדם ריבוי גדול של "ואהבת לרעך כמוך" עד לכמוך ממש, ממילא לא יכול לסבול כשישנו ענין בלתי רצוי אצל חברו. רואים מכך שדוקא מצד הריבוי חסד נהיה ענין של קפדנות.

[ולא כמו אצל אלו שלא מאיר אצלם החסדים בשלימותם, שאצלם יתכן שהקפדנות תבוא מצד הגבורות.

לדוגמא בנידון דידן: בשעה שיושבים בהתוועדות ואחד צובט את חברו שיושן (בהתוועדות), לא תמיד זה נובע מריבוי אהבת ישראל, לפעמים זה נובע מכך שהוא לא יכול לסבול שהשני ישן והוא לא יכול לישון, או שלא מתאים לו לישון, בגלל שזה לא מתאים בפני הנכד שלו וכיו"ב].

עפ"ז מובן איך שמה שהכהנים הם קפדנים, כן תואם עם מה שכהן הוא איש החסד, שגם כפי שהענין של מזל מאדים (הו"ע של קפדנות), תואם עם רבה שהיה כהן איש החסד, כיון שאדרבה הקפדנות של הכהן באה כתוצאה מרוב חסדו.

בס"ד. משיחות ש"פ שמיני וש"פ תוריע ה'תשר"מ

— **בביאור סיפור הגמרא "קם רבה שחטי לר' זירא" —**

בלתי מוגה

א. אודות החיוב ד"משתה ושמחה" כפורים — איתא בגמרא¹: "אמר רבא מחייב איניש לבסומי (להשתכר ביינ²) כפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". ובהמשך לזה: "רבה ור' זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי, איבסום (נשתכרו²), קם רבה שחטי לר' זירא, למחר בעי רחמי ואחיי". לשנה אמר לי נתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי, אמר לי לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא".

והנה, סיפור זה **תמוה ביותר**: לכל לראש — היתכן שרבה ישחוט את ר' זירא, וכי משום שנמצא במעמד ומצב של שכרות מסוגל הוא לעשות מעשה חמור כזה?!

תמיהה זו גדולה יותר — כאשר מתבוננים בפרטי המשך הסיפור:

א) "**למחר** בעי רחמי ואחיי" — מדוע רק **למחר** הגיע רבה למסקנא שיש צורך לבקש עליו רחמים, לכאורה, כאשר ראה מה עולל לר' זירא — הי' צריך **תיכף ומיד** להחיותו, ואעפ"כ מספרת הגמרא שרק "**למחר** בעי רחמי ואחיי"?!

ב) "לשנה אמר לי נתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי" — היתכן שלאחרי שרבה יודע וזוכר מה קרה בפורים שעבר, אינו מהסס לרגע, והולך להזמין את ר' זירא לסעודת פורים פעם נוספת, כדי שגם השנה יהי' להם "פורים שמח"... כמו בשנה שעברה?! לא זו בלבד שלא מצינו בגמרא שרבה יעשה תשובה על מעשה זה, אלא עוד זאת, הוא מזמין שוב את ר' זירא, למרות שיודע שעלול לקרות מה שקרה בשנה שעברה?!

ג) הסיבה שר' זירא לא נענה להזמנתו של רבה היא — מפני ש"לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא", היינו, שלמרות שיודע שגם בשנה זו עלול לקרות מה שקרה בשנה שעברה, לא איכפת לו, והי' מוכן לכך גם השנה, אלא שאינו בטוח אם גם הפעם יקרה הנס שרבה יחיי' אותו לאחרי פורים! כלומר, אילו הי' ר' זירא בטוח שגם בשנה זו יקרה הנס — הי' מסכים לחגוג סעודת פורים ביחד עם רבה, בידעו שיתכן שרבה יעשה מה שעשה בשנה שעברה! — לשם מה חסרה לו בכלל "הרפתקאה" זו?! ובפרט שבכך מכשיל הוא את רבה באיסור ד"לא תרצח", והתורה אמרה "לפני עור לא תתן מכשול"³. ואם בנוגע

(1) מגילה ז. ב. (2) פרש"י שם. (3) קדושים יט. יד.

משיחות ש"ם שמיני וש"פ תזריע

1362

לכל איסורי התורה אסור להכשיל יהודי, הרי עאכו"כ שכן הוא בנוגע לאיסור ד"שפרכת דמיס", א' מג' הענינים הכי חמורים עליהם אמרו⁴ "יהרג ואל יעבור"?

גם צריך להבין: כתיבת "איבסום" מפרש רש"י: "נשתכרו" (לשון רבים), היינו, שרבה ור' זירא נשתכרו שניהם. ולכאורה, בגמרא נאמר "איבסום" (ולא "איבסמו"), לשון יחיד, וא"כ, מהו הכרחו של רש"י שגם ר' זירא נשתכר? ומוכן שאין לתרץ את התמיהה שבסיפור הנ"ל בכך שמדובר אודות רבה ור' זירא, שגדלה מעלתם ביותר, ובאין ערוך כלל לאנשים כערכנו, ולכן, אין אנו שייכים להבין ענין זה ואין יכולים לדבר בענין זה כו' — כי: אף שבדאי האמת היא שגדלה מעלתם ביותר כו', מ"מ, מכיון שסיפור זה נכתב בגמרא, מוכן, שיש מקום לבאר זאת גם בפשטות, לאנשים כערכנו, כדלקמן.

ג. ובהקדים:

ע"פ תורת הסוד והקבלה — ישנם אמנם ביאורים שהכוונה ברוחניות הענינים, ולדוגמא: המבואר במאמרו של כ"ק מו"ח אדמו"ר⁵, וכן במאמרי אאמו"ר⁶, אבל אעפ"כ, מכיון שאין ענין יוצא מידי פשוטו — מוכן, שבהכרח שיהי' גם ביאור בפשטות הענינים.

וכפרט שסיפור זה הובא בשייכות לענין של הלכה — שהרי לאחר פס"ד הגמרא "מחייב איניש לבסומי כפוריא עד דלא ידע", הובא הסיפור אודות רבה ור' זירא, שהם קיימו את החיוב "לבסומי... עד דלא ידע" בפועל ממש, ומכיון שמדובר אודות ענין של הלכה, הרי פירוש הדברים הוא — לכל לראש — שסיפור זה הי' כפשוטו, ולא (רק) ברוחניות הענינים.

וכדמוכח מדברי הר"ן והמאור הקטן⁷ שהביאו ש"כתב ר' אפרים ז"ל מההוא עובדא דקם רבה ושחטי' לר' זירא... אידחי לי' מימרא דרבא, ולית הלכתא כוותי', ולא שפיר דמי למעבד הכי" (ומכיון שלא השיג עליי הרמב"ן במלחמות ה', משמע, שס"ל כוותי') — שמכל זה מוכח שהסיפור דרבה ור' זירא הוא כפשוטו. ולכן, בהכרח לבאר זאת גם בפשטות הענינים.

כאשר מדובר אודות ענין המובא בחלק האגדה שבתורה, וכמו הענין ד"מיבסמי" שבסיפור דרבה בר בר חנה⁸ — יכולים לפרש זאת ברוחניות [ע"ד שאר הסיפורים שבסוגיית הנ"ל, שהם רומזים על ענינים רוחניים⁹], משא"כ בעניננו, הרי מכיון שענין זה הובא בקשר להלכה ד"לבסומי כפוריא", הרי לא

(4) סנהדרין ע"ד, א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה ה"ב. טושו"ע י"ד רסקני"ז. (5) סה"מ תש"ח ע"ד 125. (6) לקוטי לוי"צ על מחז"ל ע' קעז. ובארוכה — אגרות ע' שב"ג. (7) הובא גם בכ"י לטואר"ח וסתרצ"ה. (8) ב"ב עג, סע"ב. (9) לדוגמא: ראה זח"ג רכג, ב. ועוד.

משיחות ש"פ שמוני וש"פ תזריע

יתכן לומר שהתחלת הענין קאי על יין כפשוטו, והמשך הענין — ברוחניות הענינים.

ג. והנה, בחדא"ג מהרש"א מתרץ שלא הי' כאן ענין של מיתה ממש (שחטי' כפשוטו), אלא "כעין שחטי", דאגברי' חמרא וכפיי' לשנות יותר מדאי עד שחלה ונטה למות". וכעין זה תירץ גם הריעב"ץ — "שלא שחטו ממש . . . (אלא) באחיזת עינים . . . (ורק) הרואים היו סבורים ששחטו באמת . . . אף ר' זירא נתפעל מהם לבש חרדה ונתעלף מרוב דאגה כו'".

אמנם, למרות גדלותו של המהרש"א [וכפרט ע"פ הידוע¹⁰ שכל המפרשים עד המהרש"א כתבו את חיבוריהם ברוח הקודש], וכן גדלותו של היעב"ץ וכו' — מובן, שכאשר יש אפשרות לפרש את הענין ד"שחטי" כפשוטו (לא רק "כעין שחטי" . . . שחלה ונטה למות", אלא פירוד הנשמה מהגוף ממש), כדלקמן — יש מקום להוסיף זאת בתור ביאור ופירוש נוסף.

וכפרט שגם מדברי ר' אפרים (שנדחה ונתבטל החיוב "לבסומי כפריא עד דלא ידע" מפני העובדא דרבה ור' זירא), משמע, שהי' זה דבר חמור ביותר (מיתה ממש), שלכן, הי' הכרח לבטל את החיוב ד"לבסומי", משא"כ אילו לא הי' זה אלא ענין של חלישות וחולי בלבד, לא היו מבטלים את החיוב ד"לבסומי". ועכ"פ — אפילו אם נדחוק לומר שיש צורך לבטל את החיוב ד"לבסומי" גם מפני חולי וחלישות בלבד, הנה חידוש כזה (שיש צורך לבטל חיוב כו') היו צריכים לומר בפירוש.

זאת ועוד:

גם לאחרי תירוציהם של המהרש"א והריעב"ץ — לא סרו עדיין רוב התמיהות דלעיל: מכיון שסוכ"ס הזיק הדבר לבריאותו של ר' זירא (עד שנטה למות) — א"כ, (א) מדוע לא מצינו שרבה עשה תשובה, (ב) מדוע בשנה הבאה הזמינו רבה לעשות סעודת פורים ביחד, הרי הדבר עלול להזיק לבריאותו של ר' זירא (כפי שאירע בשנה שעברה), והתורה אמרה "ונשמרתם מאד לנפשותיכם"¹¹, וכפס"ד הרמב"ם¹² "היות הגוף בריא ושלם מדרכי (עבודת¹³) ה' הוא"? (ג) וכן בנוגע לר' זירא — אילו הי' בטוח שגם השנה יקרה נס זה, הי' מוכן לעשות סעודת פורים ביחד, וזאת — למרות ציווי התורה "ונשמרתם מאד לנפשותיכם"!

ולכן, בהכרח למצוא ביאור באופן כזה שמצד אחד הי' כפשוטו (מיתה ממש), ולאידך — שאין זה ענין בלתי-רצוי ח"ו, אלא אדרבה — למעליותא, שפ"ו יסורו כל התמיהות שבסיפור, כדלקמן.

10 ס' שארית ישראל (מהרש"צ כו' הר"ד ישראל דוב בער מודיענידיק) דרוש לסוכות ע"פ פרדס (מאמר א' בתחלתו). (11) ואחחנן ד. טו. (12) הלי' דעות רפ"ד. (13) ראה לקו"ש ח"ג ע' 806 הערה 9.

משיחות ש"ם שמיני וש"ם תזריע

1364

ד. בתשובות החת"ס¹⁴ שקו"ט אודות החיוב ד"לבסומי", שאף שכתב ר' אפרים שלאחרי העובדה רבה ור' זירא נתבטל חיוב זה, מ"מ, הביאו הרי"ף ועוד פוסקים לחלכה, ומבאר זאת ע"פ דברי הגמרא¹⁵ "האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיד דמא (שופך דמים¹⁶) . . אמר רבה אנא במזל מאדים כו", ומסיק שדוקא רבה דאתיליד במאדים שכיחא גביי הזיקא, אבל רובא דרובא דעלמא חייב לבסומי דלא שכיחא הזיקא כו'.

אבל — במחילת כבוד תורתו — כבר קדמו היעב"ץ בהבאת דברי הגמרא אודות מזל מאדים, וכותב "אבל דם ודאי לא שפך רבה, אף אם הי' במאדים, אלא כדאמרן", וכפשוט, שח"ו לומר שהי' אצל רבה ענין של שפכות דמים, רחמנא ליצלן!

ועוד זאת: לאחרי של השקו"ט בדברי החת"ס — עדיין תמוה ביותר המשך סיפור הגמרא שגם לשנה הבאה הזמין רבה את ר' זירא לסעודת פורים: לאחרי שרבה ראה כבר שמצד טבעו (שנולד במזל מאדים) נכשל בענין חמור כזה — היתכן שלשנה הבאה הולך ומזמין שוב את ר' זירא?!

הנהגה, בנוגע לטבעו של רבה — יש להוסיף:

רבה הי' כהן, מזרעו של עלי הכהן¹⁷. וע"פ הידוע שכהן הוא איש החסד¹⁸, נמצא, שמצד טבעו הי' נוטה הוא לענין של חסד דוקא.

ובתיווך ב' ענינים אלו (שנולד במזל מאדים, והי' כהן איש החסד) — יש לומר, שענין הגבורה (מזל מאדים) כאן אינו ענין של צמצום ודין, אלא אדרבה — התגברות בענין החסדים באופן של ריבוי מופלג.

דוגמא לדבר: אמרו חז"ל¹⁹ שכהנים קפדנים הם (ולכן צריכים גט מקושר כו'). ומובן, שקפדנות זו אינה מצד ענין של גבורה וצמצום כו', שהרי כהן הוא איש החסד, אלא אדרבה: מפני ריבוי האור, טוב וחסד, אינם יכולים לסבול כלל ענין של היפך הקדושה. ובפשטות: יהודי שחרור בענין דאהבת ישראל כדבעי, באופן ד"ואהבת לרעך כמוך"²⁰, כמוך ממך²¹ — הנה בשמעו שמישהו אומר דבר בלתי-רצוי על יהודי (אפילו דבר קל כיותר), אינו יכול לסבול זאת, ולכן מקפיד כו', משא"כ מי שהענין דאהבת ישראל אינו כתכלית השלימות אצלו, שאז אינו מקפיד כל כך.

[וע"ד המבואר²² בענין גירוש אדה"ר מג"ע, כמ"ש²³ ויגרש את האדם גו" — ש"גן-עדן" אינו יכול לסבול ענין של היפך הקדושה, "לא יגורך רע"²⁴, היינו, שגירוש זה אינו מצד גבורה ודינים כו', אלא אדרבה — מצד ריבוי האור

(14) חאר"ח סקפ"ה, סקצ"ו, (15) שבת קנו, א. (16) רש"י שם, (17) ר"ה יח, א (וכרש"י ותוס' שם). תורה אמר — חולץ קלג, סע"א. תורה רבה — בכורות כו, א. (18) זח"ג קמה, ב. ועוד. תניא רפ"ג. ובכ"מ, (19) ב"ב קס, ב. (20) קדושים יט, יח. (21) ראה קונטרס "אהבת ישראל". וש"נ. (22) ראה ת"א בראשית ה, ד. (23) בראשית ג, כו. (24) תהלים ה, ה.

משיחות ש"פ שמיני וש"פ תזריע

והגילוי, שלכן, כאשר ישנו ענין בלתי־רצוי, נזרק הוא משם כדרך ממילא].
ועד"ז בענינו: העובדה שרבה נולד במזל מאדים אינה בסתירה עם היותו כהן איש החדש, מכיון שאצלו התוקף והגבורה (דמזל מאדים) הוא באופן של התגברות החסדים דקדושה.

ועפ"ז: בודאי אי אפשר לפרש שרבה עשה דבר בלתי־רצוי, היינו, שהזיק לר' זירא (ועאכו"כ — ענין של שפיכות דמים) — שהרי גם מצד טבעו נוטה הוא לענין של חסד דוקא, ואדרבה — באופן של התגברות וריבוי החדש. ולכן, בהכרח לפרש סיפור הנ"ל באופן שהי' זה ענין למעליותא, וביחד עם זה — "שחטי" כפשוטו, שהי' פירוד הנשמה מהגוף, כדלקמן.

ה. ויש לבאר זאת — בהקדמת סיפור הקשור עם רבותינו נשיאינו, כמדובר כמ"פ שבהתאם למארז"ל²⁵ "איתתא בהדי שותא פילכא" — רוצים לקשר כל ענין עם תורת החסידות ומייסדי' (רבותינו נשיאינו), ומה גם שזה ענין הקשור עם פרשת השבוע, פ' שמיני, כדלקמן.

חסידים מספרים סיפור נפלא אודות רבינו הזקן ור' אברהם המלאך, סיפור שאירע בתקופה הראשונה לכואו של רבינו הזקן לרבו המגיד:

כאשר רבינו הזקן הגיע לרבו המגיד — סוכם שרבינו הזקן ור' אברהם המלאך (בנו של המגיד) ילמדו יחדיו; רבינו הזקן ילמד נגלה עם ר' אברהם המלאך, ור' אברהם המלאך ילמד תורת החסידות עם רבינו הזקן (שזה עתה הגיע מליטא והתחיל להכנס לעולמה של תורת החסידות).

ומספרים²⁶ שכאשר היו לומדים תורת החסידות — הי' רבינו הזקן מחזיר את מחוגי השעון אחורנית, כדי שר' אברהם המלאך ילמד עמו חסידות משך זמן ארוך יותר, באמרו (אח"כ) ש"מים גנובים ימתקו"²⁷! וכאשר שאלו אותו: היתכן, הרי זה סוכ"ס ענין של גניבה כו'?! השיב ע"פ המבואר בזהר²⁸ בענין "פסקא טעמא" שכתובת "לא תגנוב", היינו, שהטעם דתיבות "לא תגנוב" הוא אתנחתא, כדי להפריד תיבת "לא" מתיבת "תגנוב", כי לפעמים תגנוב, היינו, במילי דשמיא ובמילי דאורייתא.

פעם אחת, לאחר שלמדו ענין עמוק ביותר בתורת החסידות, מצא ר' אברהם המלאך את רבינו הזקן כשהוא אוכל כריך עם חמאה ("א בייגל מיט פוטער"), ולתמיהתו של ר' אברהם המלאך לפרש הדברים (היתכן שלאחרי לימוד בענין נעלה כזה מתיישב לאכול דבר גשמי וטעים דוקא) — השיב רבינו הזקן, שבעת לימודם בתורת החסידות הרגיש שעוד מעט מגיע הוא ל"כלות הנפש"... ולכן, הוכרח לאכול "בייגל" עם חמאה, כדי שנשמתו לא תפרד מגופו

(25) מגילה יד, ב. (26) אגרות קודש אדמו"ר מהור"י"ץ — ח"ז ס"ע קעו ואל"ך. (27) משלי ט. י. (28) ח"כ צג, ב.

משיחות ש"ס שמיני וש"ס תרוע

1366

ב"כלות הנפש" ממש... שהרי הכוונה היא — נשמות בגופים דוקא, "לא לתוהו בראה לשבת יצרה"²⁹.

ולכאורה, צריך להכין: ר' אברהם המלאך למד ביחד עם רבינו הזקן, ומכיון שכן, מדוע הי' חילוק כזה ביניהם — שרבינו הזקן הגיע כמעט למצב של "כלות הנפש", עד שהי' זקוק לאכילת "בייגל" עם חמאה, כדי לקשר את נשמתו בגופו, ואילו ר' אברהם המלאך (שהוא לימד והסביר ענין זה לרבינו הזקן) לא הי' במצב של "כלות הנפש", כך שהי' יכול להתהלך ולמצוא את רבינו הזקן, ועוד להתפלא על כך שרבינו הזקן אוכל "בייגל" עם חמאה (כדי להשיב את נפשו שלא יגיע ל"כלות הנפש" ממש)?!

והביאור בזה:

ענינו של ר' אברהם המלאך הוא — כשמו — "מלאך", כפי שנקרא (בדור שלאח"ז, ואפילו בדורו) ע"י תלמידי המגיד [וע"ד הידוע בענין "רייק בשמא"³⁰]. אמנם, גם ר' אברהם המלאך הי' נשמה בגוף, היו לו ילדים, ונהג כאדמו"רות וכו', אבל ביחד עם זה, ענינו הוא — "מלאך". ולכן לא הי' אצלו ענין של "כלות הנפש" — להיותו תמיד בתנועה ומצב של "מלאך".

אבל בנוגע לרבינו הזקן — לא מצינו שיקראו לו בשם "מלאך" באופן קבוע ותמידי,

[מצינו לפעמים התואר "מלאך ה'", אבל, תואר זה לא נקבע להיות "שם" לוואי" לשמו של רבינו הזקן, שם שנקרא בו במשך שלושים יום³¹, ועאכו"כ במשך כל שנות חייו, כמו אצל ר' אברהם בנו של המגיד, ששכל מקום נקרא "ר' אברהם המלאך"].

ואדרבה — ענינו של רבינו הזקן להמשיך את כל הענינים למטה, בעולם המעשה ("המעשה הוא העיקר"³²) דוקא, כידוע³³ שענינו לעשות בעלי-תשובה כו'. ומובן, שגם בהתחלת עבודתו הי' מודגש אצלו שכל דבר צריך להיות נמשך למטה. ולכן, בהיותו בהתחלת כניסתו לעולם תורת החסידות, ומה גם שאז נתגלה לו שנשמתו היא נשמה חדשה כו'³⁴ — הנה מפני עוצם הגילוי כו' (וביחד עם זה שענינו להמשיך כל דבר למטה דוקא), כלתה נפשו מפני גודל התענוג האלקי, עד שהוכרח לאכול "בייגל" עם חמאה, מאכל גשמי שיש בו שמנוניות, הקשור עם תענוג גשמי [גשמיות שבגשמיות, "תוקפא דיגופא" למעליותא], שרק עי"ז הי' יכול למנוע שהנשמה לא תפרד מגופו מפני גודל התענוג כאלקות.

(29) ישעי' מה, יח. (30) יומא פג, ב. וראה בארוכה (ע"ד הענין דמדרש השמות) חשבות וביאורים (קה"ת תשל"ד) סי' א. ושי"נ. (31) ראה כ"כ קסו, ב. שו"ע חו"מ סמ"ט סי"ג. רמ"א באה"ע סק"כ סי"ג. (32) אבות פ"א מ"ו. (33) סה"ש תו"ש ע' 86. לקו"ר ח"ד סי' ט"ע חשנה ואילך. (34) לקו"ר ח"ג ע' תעז, א ואילך. סה"ש תש"ע ע' 127 ואילך.

משיחות ש"פ שמיני וש"פ תזריע

אמנם, ר' אברהם המלאך הי' זקוק לשמוע ביאור זה מרבינו הזקן, אף שלכאורה הי' יכול לשער בעצמו את סיבת הדבר — דמכיון שאמיתית ההשפעה מרב לתלמיד היא באופן שחושי התלמיד נעשים כמו חושי הרב, לכן, התפלא ר' אברהם המלאך שרבינו הזקן מגיע ל"כלות הנפש". והוה תוכן ההסבר של רבינו הזקן, שאצלו יש תנועה של "כלות הנפש", מכיון שענינו ועבודתו באופן **שונה** (מענינו ועבודתו של ר' אברהם המלאך) — להמשיך כל דבר למטה דוקא*.

ו. האמור לעיל שייך גם לפרשת השבוע — פ' שמיני:

בפרשת השבוע³⁵ מסופר אודות מיתת נדב ואביהוא. והנה, בפשטות הכתובים מתו נדב ואביהוא בגלל ענין בלתי-רצוי כו'. אמנם, לכאורה תמוה ביותר: ע"פ המבואר בכ"מ³⁶ גודל מעלתם של נדב ואביהוא, כמובן גם בפשטות הכתובים שמשה אמר לאהרן "הוא אשר דבר ה' **בקרובי** אקדש"³⁷, ובפרש"י: "עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך" — היתכן שיהי' אצלם דבר בלתי-רצוי?!

הנה, ידוע ביאור אוה"ח הקדוש³⁸ בענין זה, שמבאר דברים ארוכים ורחבים ועמוקים ונפלאים, באופן דנפלא שבנפלא, ותוכן הדברים — שמתו מפני גודל תשוקתם להתקרב להקב"ה, "לא נמנעו מקרוב לדביקות נעימות עריבות ידידות חביבות נשיקות מתיקות עד כלות נפשותם מהם", ובלשון הכתוב³⁸: "בקרבתם לפני ה' וימותו", היינו, שסיבת מיתתם היא — "בקרבתם לפני ה'"³⁹.

ומ"ש "ויקריבו גו' **אש זרה** גו'" — אין הכוונה ל"זרה" ביחס לענין הקדושה חו', כי אם ביחס לענין **המשכן**, שתכליתו וכוונתו — המשכת אלקות **למטה** דוקא.

ובמבואר בכ"מ⁴⁰ בפ' הענין ד"שתויי יין נכנסו למקדש"⁴¹, שהכוונה

(* כסיפור הנ"ל — כמה שינויי נוסחאות [ראה סה"ש תורת שלום ע' 169. סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 714. סה"מ תפ"ח ע' רא. ועוד], והרי דוחק לומר שאירע כעין זה פעמים אחדות.

אמנם, תוכן ונקודת הסיפור, בכל ג' הענינים העיקריים שבו: (א) בעלי הסיפור — רבינו הזקן ור' אברהם המלאך, (ב) מצב של כלות הנפש כפשוטו, עד שהי' צורך לדבר שיפעל את חיבור הנשמה בגוף ("בייגל" עם חמאה), (ג) הקשר דפעולה זו (שלא יהי' כלות הנפש ממש) עם רבינו הזקן דוקא — **שה** בכל הנוסחאות.

(35) שמיני י, א"ב. (36) ראה זח"ג נו, סע"ב. ועוד. (37) שמיני שם, ג. (38) ר"פ אתרי. (39) ראה בארוכה ד"ה אחרי מות — תרמ"ט (תשכ"ב). לקו"ש ח"ג ע' 987 ואילך. (40) לקו"ש ח"ב ע' 55. וש"נ. (41) פרש"י שמיני שם, ב (מויק"ר פ"ב, א).

מְשִׁיחוֹת ש"פ שְׁמִינֵי וּש"פ תּוֹרֵי

1368

כ"יין" היא — לסודות ופנימיות התורה, כמאמר⁴² "נכנס יין יצא סוד", ו"שתויי יין" מורה על גודל ועוצם הגילוי דפנימיות התורה, עד למצב של "כלות הנפש".

והחילוק שבין נדב ואביהוא לאהרן ומשה (שאצלם לא הי' ענין של כלות הנפש) — שלאהרן ומשה היו כלים רחבים וגדולים יותר, שלכן היו יכולים לקבל את עוצם הגילוי כו', משא"כ נדב ואביהוא, בני אהרן [ונקראו גם בניו של משה, מפני שלמדס תורה⁴³], שהיו כדרגא שלמטה ממנו, הנה הכלים שלהם לא יכלו לסבול את עוצם הגילוי, ולכן הגיעו לכלות הנפש [וע"ד המבואר לעיל אודות החילוק שבין ר' אברהם המלאך ורבינו הזקן].

ולכן, לאחרי מאורע זה הזהירה התורה "יין ושכר אל תשת"⁴⁴, "יין דרך שכרות"⁴⁵, היינו, שכאשר שותים יין שבתורה, סודות ורזין דתורה, יזהרו שלא לכוא למצב של "שכרות" ואיבוד כל מציאותו ("עד דלא ידע") עד ל"כלות הנפש", אלא באופן ד"נכנס בשלום ויצא בשלום"⁴⁶, כידוע הפירוש בזה⁴⁷ שהכניסה צריכה להיות באופן כזה שבודאי תהי' היציאה בשלום — נשמות בגופים, אבל לפני ציווי זה — הי' יכול להיות הענין ד"שתויי יין" עד למצב של "כלות הנפש" ממש, ולכן, גם לאחרי זה אמר משה רבינו שעליהם נאמר "בקרובי אקדש", "הם גדולים ממני וממך" (כנ"ל).

אמנם, בנוגע לסיפור אודות רבינו הזקן ור' אברהם המלאך (שהי' לאחרי הציווי) — יש לומר, שמלכתחילה שיערו והבטיחו שלא יגיעו למצב של פירוד הנפש מהגוף ממש, ונמצא שגם כניסתם לענין זה היתה באופן ד"נכנס בשלום" ועי"ז — "יצא בשלום".

[ועפ"ז: באותם נוסחאות שבהם הובא שהגיעו ל"כלות הנפש", הכוונה בזה — שהגיעו למצב שהוא מעין ובדוגמא לכלות הנפש, אבל לא כלות הנפש ממש (באופן של פירוד הנשמה מהגוף). וכנראה, לא הועתק צנין זה בתכלית הדיוק כר].

ז. והנה, לאחרי הקדמה זו — יובן גם תוכן הסיפור אודות רבה ור' זירא: השם "רבה" — מורה על ענין של גדלות, ואילו השם "ר' זירא" — מורה על ענין של קטנות, מלשון זעירא⁴⁸.

והנה, "רבה ור' זירא עבדו סעודת פורים כהדי הדדי"⁴⁹ — דמכיון שבפורים צריכים להתאחד כולם יחדיו, "מנער ועד זקן", "משלוח מנות איש

42) עירובין סה, סע"א. סנהדרין לח, רע"א. תנחומא שמיני ה. זח"ג שמיני לט, א. 43) סנהדרין יט, ב. הובא בפרש"י במדבר ג, א. 44) שמיני שם, ט. 45) פרש"י שם. 46) חגיגה ד, סע"ב, טו, סע"ב (ע"פ גירסת העי"ן). ירושלמי חגיגה פ"ב הי"א. 47) ד"ה אחרי מות — הנ"ל. לקו"ש ח"ג שם ע' 990. 48) ראה גם לקוטי לוי"צ שם. 49) ראה גם לקוטי לוי"צ שם ס"ע רסז.

משיחות ש"פ שמיני וש"פ תזריע

לרעהו ומתנות לאביונים", רצה רבה (שענינו גדלות) להתאחד עם ר' זירא (שענינו קטנות), כדי לפעול בו עליו גדול יותר כו'.

וזהו תוכן הענין ד"איבסוס" — ששתיית היין כפשוטה קשורה גם עם ענין ה"יין" שבתורה, סודות ורויין דתורה⁵⁰, היינו, שבסעודה זו גילה רבה לר' זירא סודות ורויין תורה נעלים ביותר, עד לתכלית העילוי ד"עד דלא ידע", וכל זה — אצל שניהם (רבה ור' זירא), ששתו יין עד ש"נשתכרו" (שניהם).

אמנם, בנוגע לתוצאת הדברים — הי' חילוק ביניהם:

ר' זירא, שענינו קטנות (כנ"ל) — לא היו לו ה"כלים" כדי להכיל גילוי זה, ולכן, עוצם הגילוי פעל עליו ענין של כלות הנפש ממש, עד שנפרדה נשמתו מגופו **כפשוטו**. משא"כ רבה עצמו — היו לו "כלים" רחבים, ולכן לא פעל הדבר אצלו תנועה של כלות הנפש.

וזהו הפירוש ד"קם רבה שחטי' לר' זירא":

איתא בגמרא⁵¹ "אין ושחט אלא ומשך", היינו, שתוכן ענין השחיטה הוא — **העלאה**, שכן, ע"י השחיטה מעלים את הבהמה מסוג החי לסוג המדבר (ע"ז שנעשית דם ובשר כבשרו), וכמבואר בכ"מ⁵² שמתעם זה מותר לשחוט בהמה למרות הענין דצער בעלי חיים — מכיון שע"ז מעלים אותה לדרגא נעלית יותר.

ובענינו: הפירוש ד"רבה שחטי' לר' זירא" הוא — שרבה **משך** (שחט) **והעלה** את ר' זירא לדרגא נעלית שלא בערך כלל (ע"ז שגילה לו סודות ורויין דתורה עמוקים ביותר), ועד לפשטות הענין — שדבר זה פעל אצלו פירוד הנשמה מהגוף **כפשוטו ממש**.

ח. עפ"ז יש לבאר את שאר פרטי הדיוקים בסיפור זה:

"קם רבה שחטי' לר' זירא":

לכאורה, למאי נפק"מ אם עשה זאת כאשר קם ממקומו או כאשר נשאר לשבת במקומו? והביאור: "קם" מורה על ענין של **עלייתו** של רבה לדרגא נעלית ביותר, "לבסומי עד דלא ידע". אלא שבנוגע לרבה עצמו, מכיון שהיו לו כלים רחבים יותר, הרי גם כשהי' במצב של "קם" (עלי' גדולה ביותר גם לגבי דרגתו של רבה), לא הגיע לידי כלות הנפש. משא"כ בנוגע לר' זירא, שלא היו לו כלים רחבים כאלו, הנה כאשר רבה גילה לו את הענינים שהשיג אז (במצב ד"קם") — כלתה נפשו, "שחטי' לר' זירא", פירוד הנפש מן הגוף ממש.

"רבה שחטי' לר' זירא":

מְשִׁיחֹת ש"פ שְׁמוּנֵי וּש"פ תּוֹרִיעַ

1370

ר' זירא מצד עצמו לא הי' עושה פעולה כזו שיבוא ל"כלות הנפש", שכן, ישנו ציווי התורה שלא לשחות יין דרך שכרותו, ובסגנון האמור — שהכניסה לפרדס צריכה להיות באופן ד"נכנס בשלום (כדי שיוכל להיות) ויצא בשלום", מכיון שהכוונה היא שיהיו נשמות בגופים דוקא; אמנם, כאשר רבה גילה לו סודות התורה נעלים ביותר — הביאו רבה לידי מצב של כלות הנפש, ולכן מדייקת הגמרא ש"רבה שחטי' לר' זירא", היינו, שרבה העלהו (שחטי') והביאו למצב של כלות הנפש, כך שאין זה באשמתו של ר' זירא.

ובנוגע לרבה — היתכן שהביא את ר' זירא למצב של כלות הנפש, לאחרי הציווי שהכוונה היא "לשבת יצרה", נשמות בגופים דוקא?! — יש לומר, שרבה לא שיער שר' זירא עלול לבוא למצב של כלות הנפש ממש. אמנם, גם לאחרי שר' זירא הגיע למצב של פירוד הנפש מהגוף ממש — לא הי' זה בסתירה לתכלית הכוונה דנשמות בגופים דוקא, שכן "למחר" (לאחרי הפורים, כאשר כבר עבר והלך המצב והגילוי המיוחד דפורים) — "בעי רחמי ואחיי", בהתאם לכוונה העליונה — נשמות בגופים דוקא.

ומה שהי' זקוק לבקשת רחמים דוקא, "בעי רחמי ואחיי" — הרי זה מפני שלאחרי שהנשמה נפרדה כבר מן הגוף ועלתה למעלה, קשה ביותר לפעול עלי' שתסכים לרדת שוב למטה, ולכן, הוצרך להיות הענין ד"בעי רחמי ואחיי". וגם ענין זה נפעל ע"י רבה דוקא — מכיון שאין חבוש מתיר את עצמו כו⁵³.

ועפ"י יובן גם המשך סיפור הגמרא — "לשנה אמר לי' ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי, אמר לי' לא ככל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא": לא זו בלבד שרבה לא הצטער על המקרה שאירע בסעודת פורים הקודמת, (נכשם שלא מצינו שר' אברהם המלאך ביקש את סליחתו של רבינו הזקן על שכמעט הביאו לידי כלות הנפש...), אלא אדרבה — הוא הזמין את ר' זירא לערוך סעודת הפורים יחדיו גם בשנה זו, מתוך כוונה שגם בשנה זו יפעל אצל ר' זירא עליו גדול כזה עד למצב של כלות הנפש. ואם משום שתכלית הכוונה היא נשמות בגופים — הרי לאחרי פורים יחזור ויחיהו (כפי שאירע בשנה שעברה), כך שיהיו אצל ר' זירא ב' המעלות גם יחד: הן העילוי דכלות הנפש, והן העילוי דמילוי הכוונה באופן של נשמות בגופים, באופן ד"נכנס בשלום" — למשך זמן, ואח"כ — "יצא בשלום".

ועל זה השיב לו ר' זירא — "לא ככל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא": הן אמת שהוא חפץ ומשתוקק לעילוי דכלות הנפש [ע"ד "מתי יבוא לידי ואקיימנו"⁵⁴], ומשום זה הי' מעוניין לערוך סעודת פורים ביחד עם רבה גם

משיחות ש"פ שמיני וש"פ תזריע

השנה, אבל אעפ"כ, מכיון שתכלית הכוונה היא נשמות בגופים, חושש הוא שלאחרי שיגיעי לכלות הנפש, שוב לא תרצה נשמתו לדרת ולהתלבש בגופו, ומי יודע אם גם כפעם הו' יצליח רבה לפעול "נס" כזה שנשמתו תרצה לירד ולהתלבש בגופו — "לא ככל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא".

ט. ע"פ האמור לעיל — מתורץ כל הענין בפשטות:

הענין ד"שחטי"ו הוא אמנם **כפשוטו** — פירוד הנשמה מן הגוף ממש (לא רק חולי או התעלפות), ולכן, הובא ענין זה **בהלכה**, כאמור לעיל — שלדעת ר' אפרים בטל חיוב זה מפני העובדה דרבה ור' זירא.

וביחד עם זה — אין זה ענין של שפיכות דמים ח"ו, אלא **אדרבה**, ענין נעלה ביותר — כלות הנפש (בדוגמת נדב ואביהוא), ובאופן שאין זה בסתירה לכוונה דנשמה בגוף דוקא, מכיון שאח"כ חזר להיות נשמה בגוף, "נכנס בשלום ויצא בשלום".

ולכן, בכמה פוסקים (וכן בשו"ע⁵⁵) הובא החיוב ד"לכסומי בפוריא עד דלא ידע" — כי, במקום שאין לחשוש שמא יגיעו למצב של כלות הנפש ממש (פירוד הנפש מן הגוף), צריכים לקיים חיוב זה.

י. והנה, האמור לעיל אודות הפירוש ד"שחטי"ו, ענין של העלאה ("אין ושחט אלא ומשך") — מצינו גם בלקו"ת דפרשתנו (שמיני):

בלקו"ת ריש פרשתנו מבואר ענין ה"קניגי" דליתן ושור הבר ברוחניות — שליתן קאי על הצדיקים שעבודתם ברוחניות, נוני ימא, "ליתן לשון התחברות, כמו הפעם ילוח אישי אלי", ושור הבר קאי על הצדיקים שעבודתם בעניי העולם, באופן ד"רב תבואות ככח שור", ולעתיד הליתן יעשה מלחמה עם שור הבר ושוחטו בסנפיריו, היינו, שהצדיקים שבבחי' ליתן (נוני ימא) מעלים את הצדיקים שבבחי' שור הבר לדרגא נעלית יותר לאין קץ, "ולכן הליתן ישחוט את שור הבר, פי' שיעלה אותו כו'".

והנה, אף שתוכן הענין היינו הך, שבשניהם מדובר אודות ענין של העלאה הנקראת כשם שחטיטה — מ"מ, אין זה שייך כלל להמדובר לעיל, מב' טעמים:

טעם הא':

בלקו"ת מבואר ענין של העלאה (שחטיטה) בעבודה הרוחנית, שע"ז נפעל עילוי שבאין ערוך לגמרי כו', אבל אין זה באופן דפירוד הנפש מהגוף (בדוגמת שחטיטה כפשוטה) — בנוגע לעצם הסעודה דליתן ושור הבר, יש פלוגתא בין הרמב"ם לראב"ד⁵⁶ אם הכוונה לסעודה גשמית, או שאין זה אלא

(55) אור"ח סתריצה" ס"ב. (56) ה"ל תשובה פ"ח ה"ד.

משיחות ש"פ שמיני וש"פ תזריע

1372

משל בלבד. אבל ביאור הענין בעבודת הצדיקים — הוא כודאי רק ברוחניות, ולא כפשוטו.

משא"כ אצל רבה ור' זירא — הרי "שחטי' לר' זירא" פירושו (לא רק עלי' רוחנית, כי אם) **כפשוטו**, פירוד הנפש מהגוף ממש.

[ולכן, בעניני תורה דפורים ("פורים-תורה") מצינו שקו"ט*⁵⁶ אם אשתו של ר' זירא צריכה קידושין מחדש (מפני ההיתר דמיתת הבעל), שכל זה אינו שייך אלא בענין דכלות הנפש **כפשוטו**, פירוד הנפש מן הגוף ממש].

וכמובן בפשטות שגם ב"כלות הנפש" יש ריבוי דרגות, ואף שכולם נקראים באותו שם ("כלות הנפש") — חלוקים הם זה מזה, ועד לחילוק הכי עיקרי (בעניננו) — כלות הנפש בעבודה הרוחנית, או כלות הנפש כפשוטו ממש, פירוד הנשמה מן הגוף.

ולדוגמא:

רבינו הזקן מבאר בתניא⁵⁷ ש"עסק התורה ומצוות והתפלה הוא ג"כ ענין **מסירת נפש** ממש". ועד"ז מבאר בשו"ע שלח⁵⁸ ש"חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת שלימה בכל תפלת י"ח משלש תפלות שבכל יום", "עד שהיו מגיעים **להתפשטות הגשמיות** ולהתגברות רוח השכליות, עד שהיו מגיעים **קרוב למעלת הנבואה**" [ענין זה הובא בתור פסק הלכה ב"שולחן ערוך", שמוזה מובן שאין זה "הלכתא למשיחא"....], ואעפ"כ, מובן בפשטות שאין זה באופן ד"כלות הנפש" ממש, פירוד הנפש מן הגוף.

יתירה מזו: גם דביקותו של אדמו"ר הזקן באופן ד"מי לי בשמים ועמך לא חפצתי"⁵⁹, "איך וויל ניט דייך ג"ע אין וויל ניט דייך עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אז דיך אליין"⁶⁰, שזהו ענין של כלות הנפש — אין זה באופן השייך לפירוד הנפש מהגוף, שלכן לא מסופר בשום מקום שלאחרי **כל תפלה ותפלה** נחפז רבינו הזקן לאכול "בייגל" עם חמאה כדי שנשמתו לא תפרד מגופו!

וכמו כן ידוע מ"ש הבעש"ט*⁶⁰ ש"זהו חסד גדול מהשי"ת שאדם חי אחר התפלה, שלפי דרך הטבע הי' לו למות... בב' או ג' יתבות שאומר לפניו ית'". ואעפ"כ, לא מצינו שיש צורך להחפז ולאכול "בייגל" עם חמאה תיכף ומיד!...

ועד כדי כך — שאפילו מעלת הנבואה ממש (לא רק "קרוב למעלת הנבואה"), עד לנבואתו של משה רבינו, שהיא הנעלית ביותר בכל דרגות הנבואה (כמ"ש הרמב"ם⁶¹) — גם היא באופן של נשמה בגוף, כפשטות

* (56) בכ"י יוסף אה"עו סי"ז ס"א. ועוד. (57) ספמ"א (נח, א). (58) אור"ח רסצ"ח. ה"ל ת"ת פ"ד ה"ה. (59) תהלים עג, כה. (60) סהמ"צ להצ"צ קלח סע"א. (60*) צוואת הריב"ש סליה"מב. (61) ה"ל יסוה"ת פ"ז ה"ג.

משיחות ש"פ שמיני וש"פ תזריע

הכתובים, וכן הוא ע"פ רמז דרוש וסוד.

ועד"ז מצינו כו"כ דרגות ב"כלות הנפש", כמבואר בלקו"ת שה"ש⁶² בפירושו הענין ד"כלה", וגם בספר התניא הובא הענין ד"כלות הנפש" ריבוי פעמים — ואעפ"כ, אין הכוונה לפירוד הנפש מן הגוף ממש.

וענין זה שייך גם ליום השבת: בשבת נפעל הענין ד"ויכולו"⁶³, ענין של כליון⁶⁴, ועד כדי כך שנפעל עליו בחיות של העולם — שמתעלה מעולם הדיבור לעולם המחשבה כו"⁶⁵, ואעפ"כ, לא מצינו שלאחרי צאת השבת יהי צורך לאכול "בייגל" עם חמאה, כדי שהנפש לא תפרד מן הגוף!

ומכל זה מובן שהענין דשחיטה וכלות הנפש ברוחניות — אינו שייך לכיבוד האמור אודות רבה ור' זירא, ששם מדובר אודות שחיטה וכלות הנפש כפשוטו, פירוד הנפש מהגוף].

וטעם הב':

החילוק שבין רבה ור' זירא הוא — חילוק שבין גדלות (רבה) וקטנות (ר' זירא), כלומר, שדרגתם בערך זה לזה (שלכן הי' אפשר שיערכו סעודת פורים ביחד), אלא שבזה גופא ישנו חילוק בין גדלות לקטנות — בכמות. ושייכותם זה לזה תומתק יותר — ע"פ הידוע*⁶⁵ שגם ר' זירא הי' כהן, היינו, ששייכותם היא גם בענין הכהונה (איש החסד).

אמנם, החילוק שבין ב' סוגי הצדיקים דליתן ושור הבר הוא — חילוק שבאין ערוך לגמרי, ומובן שאצלם לא שייך שישבו לסעודה יחדיו, אדרבה, הם עושים מלחמה זה עם זה, מפני שהחילוק שביניהם הוא כאין ערוך כלל, רבה וזעירא — באיכות.

יא. אמנם, עדיין צריך להבין:

מכיון שכל עניני התורה הם הוראה בעבודתו של יהודי — מהי איפוא ההוראה שיכולים אנשים כערכנו ללמוד מסיפור הגמרא אודות רבה ור' זירא, סיפור שבו מדובר אודות דרגא של כלות הנפש כו'?

הנה, גם בדורותינו אלו מצינו ענין דוגמתו:

שמעתי מחסידי פולין שכאשר חלה האדמו"ר ממודו"ץ ונסע לברלין לשאול בעצת הרופאים, אמרו הרופאים שמצבו דורש ניתוח, אמנם, מכיון שלבו חלוש ביותר, אינם יודעים אם יוכל לסבול את הניתוח. בשמעו זאת, אמר, שימתינו עד שינגן ניגון ויכנס בעובי הניגון כו' — כידוע שהי' כחו גדול

(62) בתחלתו. (63) בראשית ב, א. (64) ראה אה"ת בראשית כרך א (מכ, ב ואלף), כרך ג (ע' תקח) וש"נ. (65) לקו"ת בהר מב, ג ואלף, ובכ"מ. (65*) ירושלמי ברכות פ"ז ה"ג. פ"ח ה"ה. ועוד.

משיחות ש"ב שמיני וש"ב תזריע

1374

בנגינה, ומרוב דביקותו ומתיקות ותענוג שבניגון, לא ירגיש כלל מה שנעשה — ואז יוכלו לבצע את הניחוח ללא כל חשש, מכיון שלא ירגיש מאומה. וכך הוה: המתינו עד שניגן ונכנס בעוכי הניגון כו', ואז עשו את הניחוח, והכל עבר כשורה.

הרי מצינו שגם בדורותינו אלו (עכ"פ — בדור הקודם) שייך שיהודי יתעמק בענין שמתענג ממנו ביותר, עד שלא ירגיש כלל מה מתרחש עמו! כמו כן מצינו סיפור נפלא אודות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע:

פעם נסע כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ביחד עם כ"ק מו"ח אדמו"ר לרוינה. כדרכם, התאכסנו במלון כל אחד בחדר בפ"ע, ונוסף לכך — חדר משותף לשניהם... כאשר נכנס כ"ק מו"ח אדמו"ר — ראה את כ"ק אדמו"ר נ"ע יושב על הספה, עיניו פתוחות, ואינו מבחין מה נעשה מסביבו. כעבור שעה נכנס שוב וראה שממשיך לשבת באותו מצב מבלי לנוע, וכך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים — שנכנס לחדרו וראה שיושב בלי נוע כמקודם, וכך ישב על מקומו במשך שעות אחדות אחרו שרעפים, כמי שנמצא בעולם אחר. לאחר שהתעורר — לא ידע איזה יום זה, באיזה מקום נמצאים וכו' — כפי שהי' מובן מאופן השאלות ששאל אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות ענינים צדדיים, כדי שעי"ז יתברר לו איזה יום היום, ובאיזה מקום נמצאים. כמובן שכ"ק מו"ח אדמו"ר עשה עצמו כמי שאינו משים לב לכך, והשיב לו על שאלותיו מבלי שיהי' ניכר שהוא יודע מכל מה שאירע. ויש אומרים שלאחרי זמן גילה כ"ק אדמו"ר נ"ע לכ"ק מו"ח אדמו"ר, שעניני החסידות שבהם התבונן באותם שעות היו היסוד להמשך תער"ב הידוע.

ויש לומר שמאורע זה הוא בדוגמת הענין דכלות הנפש:

לאחרי שכ"ק אדמו"ר נ"ע התעורר מדביקותו — לא ידע באיזה זמן ומקום הוא נמצא, מכיון שבעת דביקותו הסתלק לגמרי ממציות העולם שגדרו — מקום וזמן⁶⁶, עד כדי כך, שאפילו לאחרי שהתעורר לא הי' מסוגל להזכר באיזה זמן ומקום הוא נמצא. וא"כ, הרי זה בדוגמת הענין דכלות הנפש — יציאת הנפש מהגבלות הגוף (מציות העולם, זמן ומקום).

ומכל זה מובן, שהענין דכלות הנפש שמצינו בג' דורות מחולקים זה מזה בתכלית — דורם של נדב ואביהוא, דורם של רבה ור' זירא, ודורם של ר' אברהם המלאך ורבינו הזקן — ישנו גם בדורותינו אלו, ומזה מובן, ש"אפס קצוהו ושמץ מנהו"⁶⁷ עכ"פ שייך אצל כאו"א מישראל.

יב. והנה, ידוע⁶⁸ פתגם אדמו"ר הזקן (שאמר לאחיו ר' יהודה ליב

(66) ראה שנהיה"א רפ"ו. (67) ל' התניא פמ"ד (סג, א). (68) ראה מגדל עוז (כפ"ח תשמ"ט) ע' שח

1375

משיחות ש"פ שמוני וש"פ תזריע

מיאנאוויטש) מדוע נאמר⁶⁹ "והסירותי את לב האבן מקרבכם גו'", ולא "מרח האבן" — שבכל הקשור ל"מוח" צריך האדם לעשות בעצמו, ובנוגע ל"לב" יעשה כבר תקב"ה, כמ"ש "והסירותי את לב האבן גו'".

ועד"ז בעניננו — התבוננות כמוח ושכל ככל האמור לעיל, ובמקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא כו'*.⁶⁹

ויה"ר שבקרב ממש נזכה לקיום היעוד "ולא יכנף עוד מוריך גו'".⁷⁰
וביחד עם זה — "לכוא בנקרות הצורים גו' מפני פחד הוי' ומהדר גאונו"⁷¹,
בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש,
"נאו".

69) יחזקאל יא, יט. שם לו, כו. *69) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספת סל"ח. וש"נ. 70) ישע"י ל כ. 71) שם ב, כא.

במעלות וסגולות מספר "שבע"ש

גריבוי עניינים בתורה
על פי פנימיות העניינים

הרב שאול משה אליטוב ראש ישיבת אור אבנר חב"ד כפר סיטרין

במעלת וסגולת מספר "שלש"
בריבוי עניינים בתורה
על פי פנימיות העניינים

מעלת המספר שלש

איתא בגמרא שבת: "דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא- בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי, לעם תליתאי, על ידי תליתאי, ביום תליתאי, בירחא תליתאי" ברוך הרחמן שנתן תורה משולשת (תורה נביאים כתובים- רש"י), לעם משולש (כהנים לויים ישראלים - רש"י), על ידי השלישי (משה רבינו שהיה שלישי לבטן, שנולד אחרי מרים ואהרן- רש"י), ביום השלישי (לימי פרישה והגבלה- רש"י), בחודש השלישי (הוא חודש סיון, שהוא שלישי מניסן).

והנה בנוסף לכל זה מובא במפרשי הש"ס עוד כמה עניינים במספר שלשה, ומהם:

העיון יעקב על העין יעקב², מביא כמה דוגמאות:

(1) פתא. 2 חלק א' לחא.

ישראל זכו על ידי התורה לשלשה כתרים. עם ישראל נסמכים על זכותם של "שלשת" האבות, אברהם יצחק ויעקב. בעם ישראל ישנם שלשה סימנים, "רחמנים", "ביישנים", ו"גומלי חסדים"³. וכן מובא בעץ יוסף⁴ בנוגע למספר שלוש - וז"ל "זה המספר יש בו סגולה טבעית ואלוקות"⁵. ומביא שם בעץ יוסף שגם משה אותיותיו שלש, ומשה היה משבט לוי שאותיותיו שלש.

מעלת האחדות בתורה

היוצא לנו מכל הנ"ל שמספר שלש הוא מספר מיוחד ביותר, ולכן במתן תורה שהוא יסוד בעם ישראל, מוצאים אנו בו ריבוי עניינים במספר זה. וצריך להבין - א) מה המיוחד במספר שלש? ב) ועיקר - למספר זה יש חיסרון לכאורה, שהרי מספר זה מבטל את ענין האחדות, והרי כל ענין התורה הוא

3) עיין במכתבים כלליים לחג הפסח תשמ"ז בנוגע לסדר בזה, ולהעיר גם מהרמז שניתן על זה, עניינים אלו הם ר"ת גב"ד, גומלי חסדים, ביישנים, רחמנים. 4) שם, בשם בעל נהר פישון.

5) וראה פירוש רבינו נסים גאון על מסכתא שבת (שם), וכן במדרש תנחומא יתרו י' על הפסוק בחוד השלישי, עוד רמזים במספר זה.

ועיין במסכת פסחים עח.ב. "רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדו לי עגלא תילתא", מפרש רש"י "תילתא שלישי לבטן ומובחר הוא (היינו שבחג השבועות הקפיד רב יוסף לאכול עגל משולש).

ועיין באגדות מהרש"א (פסחים שם) "אולי שרמז להך דרשה דגיליאלה לדרשה ממסכת שבת פח.ב. כל הני תלתא דחשיב התם, וזהו שאמר (רב יוסף) "אי לאו האי (יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא), והיינו תליתאי כמפורש שם".

ועד"ז מובא בזהר ח"ג דף רכ"ח בנוגע לחוליות שבציצית וכל חוליא וחוליא תהיה משולשת, וכתב כל משולש מסטרא דקדושה כו', ועד"ד לשון חז"ל "והחוט המשולש לא במהרה ינתק".

ועיין בטעמי המנהגים ממכתב שקיבל מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בענין החוליות שבציצית, ז, ח, וכו' שיש לעשות ה'ז' (ג-ג-א), ואת ה'ח' יש לעשות (ב-ב-ג), כך שמצדדים גם את הא' האחרון שלה-ז' עם ה'ב' הראשון של ה'ח', ונהיה שוב מספר שלשה. ועד"ז כתיב "יחיינו מיומיים (שקאי על שתי הגאולות הראשונות), וביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו" (שקאי על הגאולה השלישית שהיא בבחינת קיום) הושע ו.ו.

וכמו כן שלישי הוא גם מלשון שבח, וכמ"כ "ושלישים על כולו". התועודיות בלה"ק תשמ"ה ח"א ע' 254.

להמשיך את הוי' אחד בעולם על ידי תורה אחת, כפי שמצאנו ברש"י על התורה וז"ל⁶: "אנו אין לנו אלא ה' אחד, ארון אחד, ותורה אחת, ומזבח אחד, וכהן גדול אחד", לפי זה רואים אנו שיש מעלה במספר אחד, משא"כ מספר שלש מורה על ריבוי, ומהו א"כ המעלה במספר זה?⁷

אחדות הוי'

ויובן זה בהקדים ביאור ענין אחדות הוי' - מבואר בחסידות⁸ שאין הכוונה באחדות הוי' שאין שום מציאות אחרת בנוסף למציאות השם, אלא גם כשיש מציאות אחרת, אין זה בסתירה לאחדות הוי'. ולכאורה אין יתכן לקרוא לזה אחדות הוי' בזמן שיש מציאות נוספת? והביאור בזה⁹ - בשמע ישראל¹⁰ אנו אומרים "הוי' אלוקינו הוי' אחד", ולכאורה היה עדיף לומר הוי' יחיד?

ההפרש בין הוי' אחד להוי' יחיד

אלא כשאומרים "הוי' יחיד" - הכוונה בזה שאין שום מציאות נוספת בעולם, אלא רק מציאותו של הקב"ה, כמש"כ "יחיד הוא ואין שני"¹¹. ואילו כשאומרים "הוי' אחד" - זה מראה לנו שיתכן שתהיה מציאות נוספת, משני טעמים:
(א) כי "אחד" הוא מספר המנוי, וזה מורה שיש שני ושלישי, משא"כ ביחיד אין שום נתינת מקום למציאות נוספת.

(6) ריש פרשת קרח במדבר טז, ד"ה זאת עשו. (7) בכל זה עיין בליקוטי שיחות ח"ב ע' 301, שהרי כל ענין התורה הוא כדי להמשיך את הוי' אחד על ידי תורה אחת יעו"ש. (8) המשך תער"ב ח"א ע' תתכ"ד. (9) המשך תער"ב ח"א ע' תתל"ד ועוד (10) דברים ו'ד. (11) ליקוטי שיחות ח"א ע' 11. ועוד. (12) ברכות יגב. שו"ע אדמו"ר הזקן או"ח סי' ס"א ס"ק ו'.

ב) בתיבת "אחד" מרומזים הקב"ה והעולם¹², א' אלופו של עולם- הקב"ה. ח' - ז' רקיעים וארץ. ד' - מורה על ד' רוחות העולם. והכוונה בזה שלמרות שישנה מציאות נוספת שהיא העולם, יש לנו להמליך את הקב"ה גם בתוך מציאות זו.

לפי זה יוצא שאמיתית ענין האחדות מתבטא במה שאומרים "הוי' אחד", הסיבה לכך, כאשר אין שום מציאות אחרת, אין לנו ראייה שאין התנגדות, מאחר ויתכן שכאשר תהיה מציאות נוספת, היא תוכל לנגד לאחר מכן, אבל כאשר ישנה מציאות נוספת, ובכל זאת איננה מנגדת, זה מורה על אחדות אמיתית, ולכן כשאומרים הוי' אחד הנותן מקום למציאות העולם, זו האחדות האמיתית.

ועד"מ מאחד הדר באי נידח, שלא שייך לקרותו בתואר "אוהב ישראל" ושאינו בעל מחלוקת, מאחר והוא חי לבדו, רק כאשר גר עם עוד אנשים ויש לו האפשרות לריב עמהם, ועכ"ז לא בא במריבה איתם, אזי שייך לומר עליו תואר זה, והסיבה היא מפני שלמרות שיש מציאות נוספת, עכ"ז מתנהג איתם באהבת ישראל.

בדוגמת שטר שעבר עליו ערעור ואחר כך מתקיים בבית דין, ששטר זה הוא בתוקף יותר מאשר שטר שלא עבר עליו ערעור¹³, והסיבה לכך - מאחר והיתה מציאות המנגדת לשטר (שזה הערעור), ועכ"ז השטר נתקיים, הרי זה מורה שהוא שטר טוב, כיון שהקיום התגבר וביטל את הערעור. משא"כ שטר שלא עבר עליו ערעור ולא נתקיים, איננו תקיף כל כך, מאחר וישנה אפשרות שיהיה לזה ערעור ולא יוכל להתקיים.

עפ"ז מובן גם בענייננו בנוגע לאחדות ה' - אמתית עניין אחדות השם היא

13) ליקוטי שיחות ח"ז ע' 184. ועיין בטור שר"ע חו"מ ר"ס מ"ו. 14) תורת שלום יום שמח"ת תרד"ע אות י' ואילך. ועד"ז התענוג של הקב"ה הוא דוקא מדבר חידוש כהמשל מציפור המדברת, שאם נותנים מתנה כזו למלך שיש לו כל טוב, יהיה לו תענוג גדול מזה מצד החידוש שבדבר, ועד"ז ישנו התענוג למלך מלכי המלכים מהחידוש, שגם בעולם שענינו העלם, תורגש בו אחדות ה'.

דוקא כשיש מציאות של עולם¹⁴, ועכ"ז גם בעולם כזה שנראה למציאות נפרדת מהשי"ת נרגש בו ענין האחדות, וכנ"ל שאחדותו של ה' נרגשת גם בח' ובד' (מציאות העולם), וענין זה מתבטא בעיקר כשאומרים הוי' אחד ולא הוי' יחיד.

“ראשון” ו“שני” על פי פנימיות העניינים

אחר הקדמה זו נבא לבאר את עניינם הפנימי של המספרים “ראשון”, ו“שני”:
“ראשון” – מורה שישנה מציאות אחת בלבד, ושאינן מציאות נוספת.
“שני” – מורה שיש מציאות שונה מהראשון (ואפשר לומר ש“שני” הוא גם מלשון שונה), כי אם היה בטל לראשון, היה נכלל בו.
ובפנימיות העניינים:

עניינו של מספר ראשון – מורה שישנה מציאות אחת, והיא מציאותו של הקב"ה, וכמש"כ “אני ראשון”¹⁵.
עניינו של מספר שני – מורה על מציאות שונה ממציאותו של הראשון, היינו ממציאותו של הקב"ה, ובכללות הכוונה בשני היא למציאות עולמות התחתונים.

עניינו של שני בתורה ובעולם

חז"ל אמרו: “אסתכל באורייתא וברא עלמא”¹⁶, ומזה מובן דמאחר וישנה מציאות שונה למציאות ה', שזה העולם, צ"ל שיש לזה מקור בתורה. ולכאורה איך יתכן שבתורה תהיה נתינת מקום למציאות שונה ממציאות ה'?

(15) ישעיה מד.ו. (16) זהר ח"ב קסא, ריש ע"ב.

והביאור בזה: דיש ענין של שני בתורה, ויש ענין של שני בעולם. אלא שענין השני בתורה אינו מנגד לאלוקות, והוא רק בקדושה, יחד עם זו יש בו נתינת מקום למציאות העולם, ושם הוא נהפך למציאות המנגדת לאלוקות.

נביא על כך שתי דוגמאות:
(א) מהעניינים הבלתי רצויים שבעולם, **(ב)** מאיסורי התורה.

הדוגמא מהעניינים הבלתי רצויים שבעולם

מבואר בחסידות¹⁷ בנוגע לעניינים הבלתי רצויים שבעולם שבשרשם הם טובים, והם שייכים לצד הקדושה, רק כשיורדים למטה נראים לעיני בשר לדבר בלתי רצוי, ויש לומר שזוהי הכוונה במארז"ל "אין רע יורד מלמעלה"¹⁸, שההדגשה היא בתיבת **מלמעלה**, היינו הרע כפי שהוא בשורשו למעלה, איננו רע כלל וכלל, מכיון שבא מהקב"ה שהוא טבע הטוב להיטיב¹⁹.

הדוגמא מאיסורי התורה

איסורי התורה בשרשם אינם נחשבים לאיסור, רק כשיורדים למטה לעולם מזה נשתלשל האיסור. וכמובא הדוגמא לכך בדרך מצוותיך²⁰:
(א) מאיסור חתנות עם שתי אחיות, שענין זה נאסר בתורה, ולכאורה הרי יעקב אבינו נשא שתי אחיות? אלא שבשורש הענין לשאת שתי אחיות הוא ענין נעלה ביותר, ומכיון שיעקב היה מעולם האצילות, שם זה נחשב לענין נעלה ביותר, אבל כשנשתלשל למטה בעולמות ב"ע נהפך הדבר לאיסור חמור (יעויין שם באריכות).

¹⁷ אגרת הקודש סימן י"א ועוד. ¹⁸ אגרת הקודש סימן י"א. והוא מהמדרש רבה בראשית פ"א. ¹⁹ וע"ד מאמר רז"ל "שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו" בבא בתרא טז,א. שזה קאי על השורש בלבד, משא"כ היצה"ר כשיורד למטה הוא רע גמור, ועיין בזה במאמר ד"ה קרוב ה' לכל קוראיו ספר המאמרים קונטרסים ח"א. ועד"ז מובא בתיא המשל שבזוה"ק, תניא סוף פ"ט. ועיין בביאורים שם. ²⁰ מצות לא תבערו אש. וכן במצות עריות ל.א.

ב עד"ז ישנה הדוגמא מאיסור הבערה בשבת, שמחוץ לבית המקדש ישנו האיסור של "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", ובתוך המקדש הקריבו קרבנות, וזה היה למצווה, והטעם בזה - כיון שבמקדש זהו כפי שהעניינים הם בשורשם, ולכן זה נחשב לענין נעלה ביותר, אבל כשירוד למטה ב"מושבותיכם" זה נהפך לאיסור.

וכמו"כ נתבאר בשיחת קודש של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו²¹ עה"פ "באו גויים בנחלתך"²², דזה שיתכן שתהיה מציאות של גויים שיבואו בנחלתו של הקב"ה להחריבו ח"ו, זהו מפני שיש מציאות כזו גם בקדושה, שגויים צריכים לבוא לנחלתו של הקב"ה, וזהו בכדי שיהודים ישפיעו עליהם בענין קיום שבע מצוות בני נח, ומזה יכול להשתלשל ענין בלתי רצוי²³.

עפ"ז מובן גם בענייננו בנוגע לשני בעולם, שהו"ע שונה ומנגד למציאות ה', אלא שבשרשו בתורה הו"ע רצוי.

עניינו של שני בעבודת האדם

והנה בנוסף למה שמצאנו ענין של "שני" בתורה ובעולם כדלעיל, כמו"כ ישנו ענין של "שני" בעבודת האדם²⁴.
בהתקשרות שלנו עם הקב"ה ישנם שני אופנים:

21 ממעיני הישועה ע' 309. 22 תהלים ע"א, 23 וע"ד לשון הגמרא "כל דאסר לך רחמנא, שרא לך כוותיה" חולין קט"ב. ז"א כשיש ענין בעולם שנאסר, הקב"ה התיר כוותיה להורות לנו שבשורש הו"ע טוב, ולכן התיר כוותיה לומר לנו שמציאות אחרת שהיא דומה לה היא מותרת. 24 וכידוע שכל דבר ישנו בשלשה עניינים, בעולם הגשמי (שנה - שהזמן דשנה קשור עם מציאות המקום הגשמי, כי הזמן הוא גם נברא גשמי שהשם ברא כשברא את העולם), בנפש האדם (נפש), ובעולמות העליונים (עולם), כמובא בעטרת ראש בתחילתו בענין עש"ן ר"ת עולם שנה נפש, לכן צ"ל דכשם שיש בחינת "שני" בעולם הגשמי, ובתורה (כנגד עולמות עליונים), כך גם ישנו בחינת שני בעבודה בנפש האדם.

על ידי המשכה מלמעלה למטה.
 על ידי העלאה מלמטה למעלה.
 ועד"מ שני אנשים א' נמצא במעלה ההר, והשני נמצא בתחתית ההר, וכדי שיתחברו זה יתכן בשני אופנים, או שהעליון ירד אליו (המשכה מלמעלה למטה). או שהתחתון יעלה (העלאה מלמטה למעלה).
באופן הראשון - הכוונה שהעליון הקב"ה, (שהוא בחינת "אני ראשון"²⁵), יורד אל האדם התחתון.
באופן השני - התחתון שהוא האדם מתעלה אל הקב"ה.

גם בעם ישראל ישנם שני סוגים: **(א) צדיקים. (ב) בעלי תשובה.**
"הצדיקים" - שייכים בעיקר²⁶ לענין הראשון, להמשיך אלוקותו יתברך בעולם, שזהו"ע ההמשכה מלמעלה למטה.
"הבעלי תשובה" - שייכים בעיקר לענין השני, להעלות את העולם להקב"ה, העלאה מלמטה למעלה.

מה יותר נעלה "ראשון" או "שני"

בנוגע לשני אופני העבודה הנ"ל יש לברר איזה מהם נעלה יותר? האם ההמשכה מלמעלה (בחינת ראשון), או העלאת התחתון (בחינת שני).

ונקודת הביאור בזה - שלכל אחד מהם יש מעלה וחסרון. בהמשכה מלמעלה למטה (ראשון), המעלה היא בגילוי, שהוא נעלה יותר, מפני שהעליון מתגלה לפי עניינו, ועל כן איננו מוגבל לפי גודל התחתון, אלא שבד בבד יש חיסרון

(25) ישעיה מדו, 26) בפרטיות יותר י"ל שגם בצדיקים יש שני ענינים אלו, ע"ד מה שנתבאר בחילוק שבין משה לאהרן, משה שושבינא דמלכא, שענינו להמשיך את המלך הקב"ה בעולם. משא"כ אהרן היה שושבינא דמטרוניתא. ענינו להעלות את המלכה, נשמות ישראל להקב"ה.

בדבר, והחיסרון בא כתוצאה מהמעלה, דמכיון שהעליון מתגלה לפי עניינו, על כן איננו מתעסק שיהיה לפי גדרי התחתון. בהעלאה מלמטה (שני) המעלה היא בהתלבשות, כיון שהגילוי הוא לפי ערך התחתון, ומפני זה האור חודר בתחתון, ונותן לו הכח לעלות מלמטה למעלה, יחד עם זה ישנו החיסרון, דכיון שהגילוי מצומצם לפי ערך התחתון, אין בו את כל הגילוי של העליון.

ויובן כל זה בהקדים משל מרב ותלמיד המובא בליקוטי שיחות²⁷ בכמה מקומות, המבאר את שני עניינים אלו: הרב הוא העליון - בחי' "ראשון", והתלמיד הוא התחתון בחינת "שני", ויש שני אופני לימוד: א) על ידי שהרב מלמד. ב) על ידי שהתלמיד לומד בכחות עצמו, ובכל אחד מאופנים אלו יש מעלה וחיסרון:

המעלה בלימוד עם הרב

ההשכלות שהרב משפיע הן נעלות ועמוקות יותר, באין ערוך מהשכלותיו של התלמיד, אלא שיחד עם זה כשהתלמיד שומע השיעור מהרב אין זה חודר בו כ"כ, כיון שהם השכלותיו של הרב, ולא שהוא עצמו חידש השכלות אלו, וזהו ענין "ראשון" שנשפעת לתלמיד המשכה מהעליון שזה הרב.

המעלה בלימוד התלמיד בעצמו

ההשכלות שהתלמיד מחדש מעצמו, למרות שאינן עמוקות כהשכלותיו של הרב, עכ"ז יש בהם מעלה, שזהו מה שהתלמיד בעצמו השכיל והבין, וזה מורה שהתחתון השני התעלה על ידי זה שמוחו התעדן, ונהיה כלי להשכיל מעצמו ענייני חכמה²⁸.

(27) חלק ט"ו ע' 86 ואילך. (28) ולכן בלימוד עם הרב, התלמיד קשור ללימוד שלמד מהרב, אבל כשהרב מסתלק אין התלמיד יכול להשכיל הענין, משא"כ באופן השני כשלומד בעצמו, אזי שכל התלמיד עצמו משתנה, ולכן יכול להשכיל השכלות לפי ערכו ואיננו תלוי ברב.

עניינו המיוחד של מספר "שלוש"

אחר שנתבאר ענינם של המספרים "ראשון" ו"שני" ע"פ פנימיות, והמעלה שבכ"א מהם, נבוא לבאר מהו ענינו של מספר שלישי:
(א) בכוונת בריאת העולמות. (ב) בעבודת האדם. (ג) בתורה:

בכוונת בריאת העולמות

זה שהקב"ה ברא מציאות של שני השונה ממציאיותו של הראשון ומנגד אליו, הכוונה בזה היא שיבוא השלישי ויכריע ביניהם, ז"א שהיהודי על ידי עבודתו יפעל שגם במציאות התחתונים תהיה דירה לו יתברך, וכהפירוש "לו" - **לעצמותו**²⁹.

ולאידך גיסא - הדירה היא **בתחתונים**, שגם בתחתון (השני) יורגש מציאותו של העליון (ראשון).

בעבודת האדם

שלישי בעבודת האדם הו"ע הבחירה חפשית שיש לכל אחד³⁰, כדי שהבחירה של האדם תהיה חפשית לגמרי, שלא תהיה מוכרחת כלל, לכן עשה הקב"ה מציאות של שני באופן ד"זה לעומת זה עשה אלוקים", והכוונה היא כדי שהאדם יבחר בדרך ה', ועי"ז נהיה תענוג גדול למעלה, והתענוג הוא מהחידוש, דלמרות שיש אפשרות לבחור בשני עכ"ז בוחר בראשון, משא"כ אילו היתה לו דרך אחת בלבד, לא היה שייך עניין הבחירה.

בתורה

ענינו של שלישי בתורה - כשישנם שני כתובים המכחישים זה את זה, בא

(29) ליקוטי שיחות חלק ט"ז ע' 140 ובהערה 14. (30) התוועדויות בלה"ק תשמ"ה ח"ג ע' 1909.

הכתוב השלישי ומכריע ביניהם³¹, אין הפירוש שהכתוב השלישי מצדד לפי אחד הפסוקים, אלא מכריע **ביניהם**, שהוא מחבר בין שני הפסוקים.

ועד"מ בשני בעלי דין הבאים אל הרב, והרב הוא השלישי המכריע (המדובר הוא כאשר הרב עושה פשרה ביניהם), אין הכוונה שהרב מצדד לאחד מהם, אלא שהרב מכריע בין שני הבעלי דינים, ושניהם מסכימים בדבר³².

עד"מ בשני כתובים המכחישים, הפסוק השלישי איננו מצדד לאחד הפסוקים, אלא שע"י הכרעתו מתברר ומתגלה שב' הפסוקים לא היו בסתירה זה לזה, אלא שכל אחד דיבר על פרט אחר.

ענין מספר שלש במשל של רב ותלמיד

באותיות של המשל דלעיל (אות ח') השלישי המחבר בין המשכה להעלאה, כאשר התלמיד התייגע כ"כ בשכל הרב, עי"ז נעשים חושי התלמיד כחושי הרב, ע"ד מאמרז"ל "עד ארבעין שנין קאים איניש אדעת' דרב³³", ועי"ז יכול התלמיד להשכיל השכלות שלפי ערך השכלותיו של הרב.

במלים אחרות יוצא - שלשלישי יש את שתי המעלות, הן מעלתו של הרב שהגילוי נעלה יותר, והן מעלתו של התלמיד שהגילוי חודר בתחתון³⁴.

(31) ברייתא די"ג מדות. תו"כ בסופה. (32) ולכן הלכה כדברי המכריע שבת לט, סע"ב. ועיין בכ"ז בארוכה בספר המאמרים תרכ"ז ע' רפ"ב-ג'. המשך תרס"ו ע' תל-ה. ספר המאמרים עת"ר ע' ק"כ ואילך. וראה בליקוטי שיחות חכ"א ע' 111 ואילך. (33) ע"ז ה.ב. והכוונה בזה כשמתייגע מאד בשכל הרב אזי השכל שלו משתנה (34) ע"ד המבואר גבי תוהו ותיקון - בתוהו היו אורות מרובים בכלים מועטים, ובתיקון היו אורות מועטים בכלים מרובים. וזהו ע"ד שני העניינים דראשון ושני, תוהו - בחינת ראשון. תיקון - בחינת שני. והכוונה בזה הו"ע השלישי, להמשיך את האורות מרובים בכלים רחבים דתיקון. בנוגע לשני הקוים ראשון ושני, זהו ע"ד מ"צרון ו"קונה", "הקונה" - הוא ע"ד המשכה מלמעלה, שקונה את מה שהרב מלמד אותו, וה"צרון" - הוא ע"ד העלאה מלמטה, שהוא עצמו מייצר א"ז, אלא שזהו לפי ערך הכלים והחושים שלו.

סיכום עניינים של המספרים ראשון שני ושלישי

ראשון - מורה על ההמשכה מלמעלה למטה.
שני - מורה על העלאה למטה למעלה.
שלישי - מורה על החיבור של שני העניינים גם יחד.

שלשת הקוים ראשון שני ושלישי בריבוי עניינים

אנו מוצאים ששלשת הקוים שנזכרו לעיל ישנם בריבוי עניינים - בתורה, במצוות ובשאר עניינים.

באבות (כדלקמן אות י"א)

באבות האומה: אברהם, יצחק, יעקב.
באבות החסידות: הבעל שם טוב, המגיד ממזריטש, אדמו"ר הזקן.

בעם ישראל (כדלקמן אות י"ב)

בדרגות: כהנים, לויים, ישראלים.
בתוארים: ישראל, יעקב, ישורון.

בתפילה (כדלקמן אות י"ג)

שחרית, מנחה, ערבית.

בימי השבוע (כדלקמן אות י"ד)

יום ראשון, יום שני, יום שלישי.

בחודשים (כדלקמן אות ט"ו)

בחדשי הקיץ - ניסן, אייר, סיון.

בחדשי החורף- תשרי, חשון, כסלו.

באלפי השנים של שית אלפי שנין (כדלקמן אות ט"ז)
אלף הראשון, אלף השני, אלף השלישי.

בתורה ומצוות (כדלקמן אות י"ז)
גמילות חסדים, עבודה, תורה.

ברגלים (כדלקמן אות י"ח)
פסח, שבועות, סוכות.

בבתי מקדש (כדלקמן אות י"ט)
מקדש ראשון, מקדש שני, מקדש שלישי.

בספירות {במידות} (כדלקמן אות כ')

חסד, גבורה, תפארת.

בשיטות (כדלקמן אות כ"א)
שיטת האמונה, שיטת החקירה, שיטת החסידות.

א. באבות האומה: אברהם, יצחק עקב

חכמינו אמרו "אין קורין אבות אלא לשלשה"³⁵, ושלשת האבות הם כנגד שלשת הקוים ראשון שני ושלישי³⁶.

35 ברכות טז, ב.

36 בכלל הבא לקמן עיין בהתוועדויות בלה"ק תשד"מ ח"א ע' 208. (37 יחזקאל לג, כד. ועיין בפירוש הצמח

אברהם אבינו

הראשון מבין שלושת האבות היה אברהם, כנגד הקו הראשון, ויש לקשר את זה עם מה שנאמר עליו "אחד היה אברהם"³⁷, שאחד זהו בחי' ראשון, המשכה מלמעלה. ובמדות זוהי מדת החסד שעניינה המשכה, וכן נאמר עליו "אברהם אוהבי"³⁸, ומדת אהבה שייכת לחסד, וכן אנו אומרים בסידור "זכור אב נמשך אחריך כמים"³⁹, שקאי על אברהם, ומים מסמלים את ההשפעה והחסד, כיון שנמשכים בטבעם למטה⁴⁰.

ענין זה השתקף בעבודתו העיקרית, "הכנסת אורחים", ועי"ז השפיע שרבים התקרבו להשם יתברך⁴¹.

יצחק אבינו

השני מבין שלושת האבות היה יצחק, כנגד הקו השני, וכפי שנאמר עליו "ופחד יצחק"⁴², ופחד היא במדת הגבורה, המדה השניה. ענינה של מדת הגבורה היא העלאה, דבכדי שהאדם יוכל לעלות צריך לתגבורת חיות.

ענין זה התבטא גם בעבודתו (א) בחפירת בארות⁴³, המורה על ענין העלאה⁴⁴, כיון שמטרת חפירת הבארות היתה כדי להעלות המים מעומק האדמה. (ב) באופן עבודתו שהיתה במסירות נפש, שהרי היה "עולה תמימה"⁴⁵ קרבן להשם, וענינו של קרבן הוא קירוב התחתון אל העליון, העלאה מלמטה למעלה.

ועל פי זה מובן גם מה שמעולם לא יצא לחוץ לארץ, וכלשון חז"ל: "אין אויר

צדק ע"ז הובא בלקו"ש ח"ד ע' 1248. (38) ישעיה מא.ח. ועד"ז כתיב גבי' "חסד לאברהם" מיכה ז.ח. דחסד שייך לאהבה. (39) נוסח תפלת מוסף לש"ץ בשמיני עצרת. (40) תענית ז.א. רמב"ם הלכות תלמוד תורה פ"ג ה"ט. תניא פ"ד. (41) להעיר מליקוטי תורה במדבר יד.ג. ד"אברהם" בגימטריא "רמ"ח" כנגד רמ"ח מ"ע. ושרשם היא מדת האהבה והחסד, כמובא בתניא פ"ד ש"אהבה שורש כל רמ"ח מ"ע". (42) בראשית לא.מב. (43) כמו שכתוב "וישב יצחק ויחפור" בראשית כו.יח. (44) ספר המאמרים תקס"ד ע' ק"ע. ועוד. (45) שלכן לא יצא מארץ ישראל מעולם, בראשית רבה פס"ד.ג.

חוץ לארץ כדאי לך⁴⁶, מפני שהיה בטבע העלאה ולא בטבע ההמשכה.

יעקב אבינו

השלישי מבין שלשת האבות היה יעקב כנגד הקו השלישי⁴⁷, ובמדות היא מדת התפארת המחברת את שתי המדות חסד וגבורה (וכדלקמן אות כ').

ענינו העיקרי של יעקב היה לימוד התורה, כמש"כ "יעקב איש תם יושב אוהלים"⁴⁸, וכפירוש רש"י "אהלו של שם ואהלו של עבר", ועד"ז כתיב "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל"⁴⁹. (השייכות בין תפארת לתורה מתבטאת בכמה עניינים, וכדלקמן אות י"ז בארוכה).

וכנראה גם ממה שיעקב היה "בחיר שבאבות"⁵⁰, חיבר בין שני הקוים - הקו דאברהם והקו דיצחק, וזש"כ גבי יעקב "אלקי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי"⁵¹, כיון שהיה כלול בו הן ממדת החסד דאברהם והן ממדת הגבורה דיצחק⁵².

באבות החסידות: הבעל שם טוב, המגיד ממזריטש, אדמו"ר הזקן

שלשת אבות החסידות הם כנגד שלשת הקוים

46 רש"י בראשית כו.ב. 47) וכפירש"י האיזנו לב.ט. שיעקב היה המשולש שבאבות כמש"כ "יעקב חבל נחלתו", והוא השלישי המשולש בשלש זכויות. סה"מ מלוקט ב' ע' ט' בהערה 78. וזש"כ גבי יעקב "אלקי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי" ויצא לא.מב. ז"א שהיה בו הן ממדת החסד דאברהם, והן ממדת היראה ופחד דיצחק 48) בראשית כה.כז. 49) תהלים עח.ה. 50) שער הפסוקים תולדות כז,ס"ה. וראה בראשית רבה פע"ו,א. זח"א קיט.ב. שם קמז.ב. 51) ויצא לא.מב. 52) ספה"מ מלוקט ב' ע' ט' ובהערה 78.

הבעל שם טוב

הבעל שם טוב היה כנגד הקו הראשון, בדוגמת אברהם אבינו, וכפי שאכן רואים כמה נקודות שוות ביניהם, וכדלקמן.

ענינו העיקרי של הבעש"ט מייסד שיטת החסידות הכללית, היתה הפצת המעיינות חוצה, ואופן עבודתו ע"י המשכה מלמעלה למטה, וכן היה בפועל, שהבעש"ט הלך ממקום למקום, ונמשך גם ליהודים פשוטים כדי לעורר בהם את נקודת היהדות, בדוגמת אברהם אבינו כדלעיל. וזה גם מה שמצאנו אודות הבעש"ט השייכות למים, כפי שגבי אברהם כתיב בו "זכור אב נמשך אחרך **כמים**"⁵³, כך גם אצל הבעש"ט הפצת המעיינות (**מים**) חוצה, כטבע המים הנמשכים מלמעלה למטה.

המגיד ממזריטש

המגיד ממזריטש היה כנגד הקו השני, בדוגמת יצחק אבינו⁵⁴, אופן עבודתו של המגיד היתה שונה לגמרי מעבודת הבעש"ט ושאר הנשיאים, וזה התבטא במה שהמגיד היה היחידי מבין כל הרביים שלא עזב את מקומו⁵⁵ במשך כל ימי נשיאותו, בדוגמת יצחק שלעולם לא עזב את ארץ ישראל, "עולה תמימה", ענין זה מורה על קו הגבורה וההעלאה, היפך ההמשכה.

אדמו"ר הזקן

אדמו"ר הזקן היה כנגד הקו השלישי, בדוגמת יעקב אבינו⁵⁶. ענינו העיקרי של אדמו"ר הזקן היה לימוד התורה, בדוגמת יעקב אבינו "יושב אוהלים", והתורה ענינה חיבור העליון והתחתון, (כדלקמן אות י"ז).

53) נוסח התפילה לש"ץ מוסף דשמע"צ. 54) בנוגע לשייכות ביניהם, עיין במעייני הישועה ע' 91 ואילך.
55) אג"ק אדמור מהוריי"ץ נ"ע ח"ג ע' תנ"ג. 56) בשייכותו ליעקב עיין במעייני הישועה ע' 101 ואילך.

ענין זה התבטא גם בשמו שנקרא "שניאור" מלשון "שני אור"⁵⁷, כיון שהאיר את העולם בשני האורות, אור הנגלה ואור החסידות, ענין התורה. והיינו שחיבר בין אור החסידות שלמעלה מהעולם עם אור הנגלה השייך וחודר בעולם.

בעם ישראל: בדרגות כהן, לוי, וישראל

בעם ישראל ישנם כהנים לויים וישראלים, ולכל אחד עבודה מיוחדת משלו, בגלוי ראו את החילוק ביניהם בבית המקדש, כמש"כ "כהנים בעבודתם, לויים בדוכנם, וישראל במעמדם"⁵⁸, ושלתם הם כנגד שלושת הקוים.

כהן

הכהן שייך לקו הראשון, כיון שענינו הו"ע ההמשכה, וזה התבטא גם בעבודתו: (א) בעבודה בבית המקדש אחד מענייניו היה ענין הסמיכה וכמש"כ "וסמך אהרן ובניו את ידיהם"⁵⁹, ענין הסמיכה היה המשכת קדושה מלמעלה. (ב) בברכת כהנים, שעל ידי ברכתם המשיכו השפעות מלמעלה לכל בני ישראל⁶⁰.

לוי

הלוי שייך לקו השני שענינו הו"ע העלאה, וזה גם התבטא בעבודתו: (א) בשיר (לויים בדוכנם) ענינו של השיר הו"ע העלאה "לארמא קלא" (הרמת הקול⁶¹).

⁵⁷ לקו"ש ח"ו ע' 37 וש"נ. ⁵⁸ נוסח ריבון העולמים בתפלת השחר. ⁵⁹ שמות כט, 60) וזהו"ע מה שכהן הוא איש החסד, שענינו המשכה. ⁶¹ לקו"ת פקודי הג. תו"א סבג. ועוד.

כיון שע"י השיר האדם מתפעל ומתעלה ממדריגתו. (ב) בשמירה⁶², הלויים גם שמרו בבית המקדש, השמירה בכלל הו"ע הגבורה, (אלא שבבית המקדש היתה זו שמירה בשביל כבוד, ואכ"מ⁶³).

ישראל

הישראל שייך לקו השלישי, שענינו לחבר את שני הקוין. וזה התבטא גם בעבודתו, עבודתו העיקרית של הישראל היתה המעמדות וכמש"כ "ישראל במעמדם", ומבואר על זה בחסידות על יסוד הגמרא, שבענין המעמדות מתבטא החיבור בין שני הקוים.

הגמרא בתענית מביאה⁶⁴: "אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ", ומבואר על כך בחסידות⁶⁵ שקיום השמים והארץ שייך לספירת התפארת, קו האמצעי, שע"י נמשך תוספת אור מהקב"ה.

והדיוק בזה: שהמעמדות מקיימות את השמים והארץ. "שמים" מורה על הרוחניות, עליון. ו"ארץ" מורה על הגשמיות, תחתון. יוצא מזה שהמעמדות שזהו עיקר עבודת ישראל בבית המקדש הוא החיבור בין העליון לתחתון.

בתוארים: ישראל, יעקב, ישורון:

עם ישראל נקרא בכמה שמות, ובכללות הם הג' שמות ישראל, יעקב, וישורון, שהם כנגד שלשת הקוים.

62) ושמירה שייך לגבורה בכלל, ואפשר שאינו כן מכיון שהשמירה בבית המקדש היתה בשביל כבוד, ואכ"מ.
 63) ומכיון שהשתייכו למדת הגבורה, לכן נאסר להם להשאיר השערות שהם בבחי' צמצום. וע"ד המבואר גבי אשה "שער באשה ערוה", מכיון שהאשה היא מהגבורות, ואם היה מותר לה ענין השערות הרי זה צמצום גדול, ויכול לבא לידי יניקת החיצונים. ועיין בכ"ז בתניא פ"ג. סה"מ פר"ת ע' צ"ד-קס"א. המשך תער"ב ע' קכ"ה.
 64) כז"ב. 65) סה"מ תר"פ ע' קפ"ט.

בשלת שמות אלו נקראו כל עם ישראל. בתואר ישראל- כמש"כ "משכנותיך ישראל⁶⁶". בתואר יעקב- כמש"כ "מה טובו אוהליך יעקב⁶⁷", וכן "מורשה קהילת יעקב⁶⁸". בתואר ישורון- כמש"כ "ויהי בישורון מלך⁶⁹", וכן "אין כאל ישורון⁷⁰".

ישראל

התואר ישראל מורה על הקו הראשון המשכת העליון למטה. בישראל יש כמה פירושים, מתחיל מפשטות הכתובים "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל⁷¹", ענין השררה והעליונות, ועד"ז יש בו גם האותיות של "לי- ראש⁷²", והראש מורה על העליונות. עד"ז מרומז בו גם ענין ההמשכה, כיון שיש בו האותיות "ישר- אל⁷³", המורה על הגילוי הישר הנמשך מלמעלה משם אל⁷⁴.

יעקב

התואר יעקב מורה על הקו השני- התחתון, וכפי שאכן רואים בפשטות הכתובים שנקרא על שם העקב, כמש"כ "ויעקבני זה פעמיים⁷⁵", וכפירוש החסידות ששם זה קאי על דרגת האלוקות שנמשכת בתחתון.

ישורון

התואר ישורון מורה על הקו השלישי, חיבור שני הקוים, ישורון הוא מלשון שיר, ושיר הוא טבעת, כלשון המשנה בשבת "כל בעלי השיר יוצאים בשיר⁷⁶",

66 במדבר כד,ה. 67 במדבר שם. 68 דברים לג,ד. 69 דברים לג,ה. 70 דברים לג,כו. 71 בראשית לב,כח 72 לקו"ת שלח מח,ב. 73 סה"מ עטר"ת ע' תקכ"ו ומבאר שם שזהו מזריגת הצדיקים. 74 ושם "אל" הוא בחסד, דרך מצותיך שורש מצות התפילה אות ד'. 75 בראשית כז,לו. 76 פרק ה' משנה א'. 77 ועיין בסה"מ תש"ב ע' 48 שמקשר זה לשיר כפשוטו, שגם אין בו ראש וסוף, ולכן כשמימיים הניגון חוזרים שוב לתחילת הניגון, כידוע לכל בעלי השיר, ולכן הניגון גם קשור לעיגול.

שהו"ע אצעה שמיסביב לצואר הבהמה שהו"ע עגול. וענינו הפנימי מורה על דרגה שאין לה ראש וסוף, שהרי כל נקודה שבו יכולה להיות ראש או סוף⁷⁷.

בתפילה: שחרית, מנחה, ערבית

שלשת התפילות שחרית מנחה וערבית, הן כנגד שלשת הקוים.

שחרית

התפילה הראשונה⁷⁸ של היום שהיא בבחינת חובה, היא תפילת שחרית, והיא כנגד הקו הראשון, והשייכות היא מכיון שבתפילת השחר מאיר גילוי אלוקות מלמעלה, כמובא בתניא⁷⁹ שבבוקר מאיר מוחין דגדלות למעלה, וגם למטה היא שעת הכושר, ז"א שבתפילת השחר מאיר בחינת ראשון, המשכה מלמעלה למטה, ואור זה מסייע לאדם בתפלתו.

מנחה

התפילה השנייה היא תפילת המנחה כנגד הקו השני, השייכות בין תפילת מנחה לקו השני הוא, שזמנה של תפילת המנחה היא באמצע היום, וזו התפילה הכי קשה לאדם, כיון ששחרית וערבית זה לפני או אחרי היציאה לעסקיו, משא"כ

78) אע"פ שהסדר בתורה הוא בתחילה ערב ואח"כ בוקר וכמש"כ "ויהי ערב ויהי בוקר" בראשית א.ה. א"כ התפילה הראשונה היא תפילת ערבית? עכ"ז כיון שתפילת ערבית רשות, לכן מונים בתחילה התפילות שהן חובה. התוועדיות בלה"ק ח"ג ע' 1733. (79) פרק י"ב. (80) ועיין במאמר ד"ה לעולם יהא אדם זהיר בתפילת המנחה, קונטרסים א' וז"ל: "בעוד האדם רותח בכל ענייני עולם". (81) כזב. (82) אור התורה וישלח רל"ח.א. ביאורי הזהר חיי שרה ע' פ"ה ואילך. לקו"ש ח"י ע' 353. חכ"ב ע' 33. (83) וגם עכשיו שקבעוה חובה טור או"ח סימן רל"ה. הרי זה רק למעליותא, והיינו שבתפילת ערבית ישנם שתי המעלות יחדיו, כמו שנתבאר במאמר ד"ה מצה זו התשמ"ט, בנוגע למצה שבזמן הזה שיש בה גם המעלה של רשות וגם המעלה של חובה.

תפלת מנחה זהו באמצע עסקיו⁸⁰, ועכ"ז האדם צריך להתגבר בעצמו כדי להתפלל תפילה זו, והו"ע העלאת התחנות, בחינת שני.

ערבית

תפלת ערבית היא כנגד הקו השלישי, דהנה חז"ל אמרו בברכות "תפלת ערבית רשות"⁸¹, ומבאר בזה הצמח צדק⁸², שזה מבטא את מעלת התפלה ולא את חסרונה, והמעלה שבזה שהיא בבחינת רשות שלמעלה מחובה⁸³.

והביאור בזה - כל המשכה שנמשכת ע"י העלאה שהיא בבחינת חובה, זה מורה שההמשכה היא לפי ערך העלאה, משא"כ כשאומרים שהאדם אינו מחוייב, וההמשכה היא בבחינת "רשות" זה מורה שזה למעלה ממקום שאתערותא דלתתא יכולה להגיע לשם, ועכ"ז למרות שהיא המשכה מלמעלה והיא המשכה נעלית ביותר, צריכה להיות הכנה אליה, וההכנה היא על ידי התפילות שלפניה שחרית ומנחה⁸⁴.

היוצא לנו מכ"ז שבתפלת ערבית מתגלה הקו השלישי, חיבור העליון עם התחנות, והו"ע בריח התיכון כמבואר בליקוטי תורה⁸⁵.

וימתק כ"ז ע"פ מש"כ בגמרא ברכות⁸⁶ "אברהם תיקן תפלת שחרית, יצחק תיקן תפלת מנחה, יעקב תיקן תפילת ערבית".

וכנ"ל בביאור עניינם של האבות⁸⁷, אברהם שהיה בקו החסד בחינת ראשון, לכן תיקן תפילת שחרית, בחינת ההמשכה. יצחק שהיה בקו הגבורה בחינת שני, לכן תיקן תפילת המנחה בחינת העלאה. ויעקב שהיה בחינת התפארת

84) וכמו עד"מ אחד שעובד ומקבל משכורת, הרי שההמשכה (המשכורת) היא לפי ערך העלאה (העבודה), שזהו בענין של חובה. משא"כ ברשות, למרות שזו המשכה מלמעלה, עכ"ז צ"ל הכנה, וכמו אחד שנותן מתנה לחברו, שזהו בגלל שעבד נייחא לנפשי' (עשה לו טובה), לכן נותן לו המתנה, למרות שהמתנה אינה לפי ערך הטובה שעשה לו, עכ"ז היתה כאן איזו הכנה כלשהי. 85) שיר השירים כד.ב. ועיי"ש שמבאר השייכות בין תפילת ערבית ליעקב אבינו כדלקמן בפנים. 86) כ.ו.ב. 87) אות י"א.

בחינת שלישי, לכן תיקן תפלת ערבית חיבור שני הקוים.

בימי השבוע: יום ראשון, יום שני, יום שלישי

שלשת ימי השבוע הם כנגד שלשת הקוים.

יום ראשון

יום ראשון בשבוע הוא כנגד הקו הראשון, דהנה יום ראשון נקרא בתורה "יום אחד"⁸⁸ על שם שהקב"ה היה "יחיד בעולמו"⁸⁹, והיינו מפני שהיה רק אלוקות בלבד, בחינת עליון.

התגלות בחינת עליון ביום ראשון התבטא בשני דברים: (א) שביום ראשון נברא האור, וכמש"כ "ויהי אור". (ב) שביום זה היה העולם מלא במים. ושני ענינים אלו דאור ומים שייכים לבחינת החסד, שענינו השפעה וגילוי. מים-השפעה. אור- גילוי.

יום שני

יום שני בשבוע הוא כנגד הקו השני, השייכות בין יום שני לקו השני, בחינת תחתון, דהנה יום שני היא שונה משאר ימות השבוע שהוא היחיד שלא נאמר בו "כי טוב", וע"ז מבואר במדרש⁹⁰ מפני שנברא בו הגהינום שהו"ע היפך

(88) בראשית א.ב. (89) בראשית רבה פ"ג, ח. ובפירוש רש"י עה"פ שם. (90) ב"ר פ"ד, ו. ילקוט שמעוני בראשית רמז ה'. (91) להעיר מהגמרא שבת קנו, א. במי שנולד ביום שני בשבוע שיהיה גבר רגזן, וכמובא הפירוש ע"ז ברש"י שם. בכ"ז עיין בקונטרס ג' תמוז התשמ"ט אות ג' ואילך.

הטוב, וכמו"כ ביום זה היה בו בדיקות ענין המחלוקת⁹¹, שהרי הקב"ה הפריד בין מים עליונים למים תחתונים. ולכן נקרא יום שני, כיון שהוא שני למציאות הקב"ה, בחינת התחתון.

יום שלישי

יום שלישי בשבוע הוא כנגד הקו השלישי, דהנה ביום זה התגלה הקו השלישי שחיבר את שני הקווים, וזה התבטא במה שביום זה הוכפל בו "כי טוב", וכפירוש רש"י "אחד לגמר היום"⁹², ואחד למלאכת השני". דהיינו שיום שלישי פועל שיהיה בחינת כי טוב גם ביום שני שלא נאמר בו כי טוב, וזהו על ידי שמגלה את ענינו האמיתי של יום שני שאינו בא כדי לנגד לאלוקות, אלא כדי שיוכל להיות ענין הבחירה⁹³.

וימתק כ"ז ע"פ דברי המדרש שמה שהוכפל ביום זה כי טוב הוא, טוב לשמים וטוב לבריות⁹⁴, והיינו שענינו של יום השלישי שמחבר בין העליון (שמים) לתחתון (בריות).

בחדשים:

א. בחדשי הקיץ: ניסן, אייר, סיון.

שלושת החדשים ניסן אייר סיון, הם כנגד שלשת הקווים.

92 בראשית א.ז. ד"ה מעל לרקיע. ועיין בכ"ז בהתוועדויות בלה"ק תשד"מ ח"ג ע' 1785 ואילך.
94 לקו"ש ח"כ ע' 563 ובהמצויין שם.

ניסן

החודש הראשון⁹⁵ מחדשי הקיץ הוא חודש ניסן, והוא כנגד הקו הראשון, השייכות ביניהם, בחודש זה התגלה הקב"ה לבנ"י מבלי שום הכנה מצדם, שהרי בני ישראל היו שקועים במ"ט שערי טומאה, והקב"ה נגלה עליהם מלמעלה וגאלם, וגילוי זה לא חדר בתחתון, שהרי הם היו במצב של "כי ברח העם"⁹⁶, ז"א שהתחתון לא השתנה, אלא ברח ממצבו.

אייר

החודש השני מחדשי הקיץ הוא חודש אייר והוא כנגד הקו השני, השייכות ביניהם, בחודש אייר אחרי שיצאו בני"י ממצרים, החלו בהכנה למתן תורה, וגם בזמננו ישנו הענין של ספירת העומר, שענינו הוא בירור המדות⁹⁷, (שבע כפול שבע בגימטריה מ"ט), והו"ע עליית התחתון. יחד עם זאת התחתון נשאר במציאות תחתון ולא יצא לגמרי ממצבו, ועדיין לא נתייחד ממש עם העליון⁹⁸, כיון שזמן זה הוא רק ההכנה למתן תורה.

סיון

החודש השלישי מחדשי הקיץ הוא חודש סיון, והוא כנגד הקו השלישי, השייכות ביניהם, בחודש סיון ניתנה התורה, ובמתן תורה התגלה החיבור בין העליונים לתחתונים, כמאמר רז"ל גבי מתן תורה, שאז נתבטלה הגזירה בין העליונים לתחתונים, שעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה, וכמש"כ בתורה "וירד הוי' על הר סיני"⁹⁹, המשכת העליון. ואח"כ כתיב "ואל משה אמר עלה"¹⁰⁰, עליית התחתון.

(95) כמש"כ "החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה" שמות יב.ב. (96) שמות יד,ה, (97) לקו"ת אמור לה.ב. (98) ועיין בלקו"ש ח"ב ע' 203. התוועדויות תשמ"ד ח"ג ע' 1786. (99) שמות יט,כ. (100) שמות כד,א.

ב. בחדשי החורף: תשרי, חשון, כסלו.

תשרי

החודש הראשון מחדשי החורף¹⁰¹ הוא חודש תשרי, והוא כנגד הקו הראשון. השייכות ביניהם, חודש תשרי הוא בחינת ראש, ונרמז גם באותיותיו "תשרי" אותיות "רשית"¹⁰² (חסר א'), ועד"ז נקרא חודש זה גם בשם חודש השביעי, מלשון מושבע¹⁰³ במועדות, וזהו מפני שיש בחודש זה התגלות מיוחדת שהעליון מאיר בו, ולכן יש בו ריבוי מועדים יותר משאר החדשים.

חשון

החודש השני מחדשי החורף הוא חודש חשון, והוא כנגד הקו השני. השייכות ביניהם, חודש חשון הוא להיפך לגמרי מחודש תשרי, דבתשרי יש ריבוי מועדות, ובחודש חשון הוא היחיד מביין שאר כל החדשים שאין בו שום מועד או זמן מיוחד¹⁰⁴, וזה מורה על בחינת שני, תחתון שאין בו הגילוי מלמעלה¹⁰⁵.

כסלו

החודש השלישי מביין חדשי החורף הוא חודש כסלו, והוא כנגד הקו השלישי. השייכות ביניהם, בחודש זה ישנו החיבור של שני הקוים, מפני שבחודש זה

101) סה"מ תש"א ע' 63. ליקוטי לוי"צ אגרות ע' ר"ה ואילך. 102) דברים יא,יב. "עניי השם מרשית (חסר א') השנה", וקאי על ראש השנה ר"ה טז,ב. 103) היום יום כה אלול בשם הבעש"ט. 104) כמובא בהתוועדויות בלה"ק תשמ"ג ח"א ע' 491 המיוחד בכל חודש: חודש תשרי- מרובה במועדות. חודש כסלו- חנוכה. חודש טבת- עשרה בטבת שיהפך לשמחה. חודש שבט- ט"ו בשבט ר"ה לאילנות. חודש אדר- פורים. חודש ניסן- פסח והגאולה, שבניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל. חודש אייר- פסח שני. ובכל יום מימי החודש מקיימים מצוות ספירת העומר. חודש סיון- מתן תורה. שבעה עשר בתמוז שניתנו בו הלוחות, וכן מצד זה שיהפך לשמחה. חודש אב- תשעה באב שיהפך לשמחה וט"ו באב. חודש אלול- המלך בשדה בכל ימי החודש, ונקרא חודש הרחמים. 105) ולהעיר גם ממש"כ בתורה "בחודש השני" בראשית ז,יא. בנוגע לזמן התחלת המבול, ובזה ר"א סוב שהיה בחודש מר חשון, ור' יהושע סובר שהיה בחודש אייר, הצד השווה שבהם שענין המבול הו"ע של גבורה, ולכן היה בחודש השני או מחדשי הקיץ או מחדשי החורף.

היה מתן תורה של פנימיות התורה ב"ט בכסלו¹⁰⁶, שמאז החל גילוי החסידות בהרחבה הכי גדולה, ובאופן "דיתפרנסון מיניה¹⁰⁷", וזהו"ע שלישי שנמשך הגילוי הכי נעלה עד לרזין דרזין, וזה נמשך ומתאחד בתחתון בשכל האדם, עד שזה נהיה דם ובשר כבשרו.

וזהו בדוגמת חודש השלישי מחדשי הקיץ, חודש סיון, החודש דמתן תורה, אלא ששם בגלוי היה מ"ת דנגלה דתורה, ובחודש כסלו היה מתן תורה דפנימיות התורה.

באלפי השנים: אלף הראשון, אלף השני, אלף השלישי

שלשת האלפים הראשונים מבריאת העולם הם כנגד שלשת הקווים.

אלף הראשון

האלף הראשון הוא כנגד הקו הראשון. השייכות ביניהם, באלף הראשון היה הגילוי מלמעלה, ולכן היה בו ריבוי ברכה ושפע, וע"כ היו חיים באריכות ימים, כמובא ברמב"ן עה"ת¹⁰⁸, ועכ"ז הגילוי היה מצד העליון, ולא חדר בתחתון.

אלף השני

האלף השני היה כנגד הקו השני. השייכות ביניהם, באלף השני היה בו בחינת

¹⁰⁶ וראה בליקוטי לוי"צ אגרות ע' ר"ה. רי"ז. רי"ט. וראה בלקו"ש ח"א ע' 75 ביאור השייכות דחודש השלישי בחודשי החורף לגילוי פנימיות התורה. ¹⁰⁷ רע"מ נשא קכד.ב. ¹⁰⁸ בראשית ב.ד. ועיין ג"כ בסה"מ תרס"ט ע' רכג ואילך.

ההעלם והגבורה, ולכן מאז הופסקו האריכות ימים שהיה באלף הראשון, וגם היה בו המבול שמצד אחד היה עונש בבחינת גבורה, ויחד עם זאת המבול פעל זיכור בעולם, שלכן המבול ארך ארבעים יום, כנגד מ' סאה של המקוה הבא לטהר את האדם, כמבואר בארוכה בתורה אור.

אלף השלישי

האלף השלישי היה כנגד הקו השלישי. השייכות ביניהם, באלף השלישי היה בו מתן תורה בשנת ב' אלפים תמ"ח, והותחל להאיר הגילוי של מתן תורה בעולם, והרי ענינה של התורה הוא החיבור בין העליון לתחתון (וכדלקמן אות י"ז). וכנ"ל שאז נתבטלה הגזירה בין העליונים לתחתונים.

וכמו"כ באלף השלישי נולד יצחק אבינו בזקנותו של אברהם, וזה מורה על הגילוי שלמעלה מגדרי העולם, שהרי על פי טבע לא היה יכול אברהם (וכן שרה) להוליד, וגילוי זה נמשך בגדרי העולם כמבואר כל זה בלקוטי שיחות¹⁰⁹.

בתורה ומצוות¹¹⁰: גמילות חסדים, עבודה (תפילה), ותורה.

שלשת העמודים שעליהם העולם עומד, תורה, עבודה, וגמילות חסדים, הם כנגד שלשת הקוים.
ובהקדים מאמר המוסגר, דלמרות שהסדר במשנה¹¹¹ הוא "תורה, עבודה,

¹⁰⁹ חלק ט"ו ע' 55. ויומתק כ"ז ע"פ מה שכתוב ברמב"ן עה"ת בראשית ב, ד. שכל יום מימי בראשית הם כנגד א' מאלפי השנים, יום ראשון כנגד האלף הראשון וכו', וכנ"ל אות י"ד גבי ימי השבוע. (110) בכ"ז עיין בסה"מ תר"פ ע' קפט. (111) פרקי אבות פ"א משנה ב', וכן במשנה י"ח "העולם קיים". (112) בבא בתרא יא.

וגמילות חסדים, עכ"ז הסדר כפי שהוא על פי חז"ל הוא: כמאמר רז"ל "רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי"¹¹², וכמו שנאמר "אני בצדק אחזה פניך"¹¹³ (שזהו ענין הצדקה והגמ"ח), ואחר כך בא לקו העבודה, וכנ"ל שאחר נתינת הצדקה "והדר מצלי", התפלל. ואחר התפילה ישנו הענין דלימוד התורה, וכמו שמובא בגמרא "מבית הכנסת לבית המדרש"¹¹⁴.

גמילות חסדים

גמילות החסדים הוא כנגד הקו הראשון. השייכות ביניהם, ענינו של גמ"ח הוא שנותן ומשפיע לחברו הנמצא במצב נחות ממנו, הן בגשמיות והן ברוחניות, ז"א שנותן הגמ"ח נמשך אל המקבל ומשפיע לו את מחסורו.

עבודה

עבודת התפילה היא כנגד הקו שני. השייכות ביניהם, עבודה היא קו הגבורה והעלאה, דהנה האדם שבא להתפלל לפני ה' מרגיש את פחיתותו ושפלותו שהוא בבחינת שני, תחתון. וע"י התפלה רצונו להתעלות ממצבו ולהתקרב לאלוקות. וזהו"ע הגבורה כמבואר בספר המאמרים תש"ז¹¹⁵ דכל העלאה היא מבחינת הגבורה, להיות שהעליה צ"ל בתגבורת החיות.

וזהו גם ענין הקרבנות בבחינת שמאל, ו"תפילות כנגד תמידין תקנום"¹¹⁶, והקרבנות היו שחיטתן בצפון¹¹⁷, וכמש"כ "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה"¹¹⁸, וצפון הוא צד שמאל קו הגבורה¹¹⁹.

(113) תהלים יז, טז. בכ"ז עיין בסה"מ תר"פ ע' קפט. ובהתוועדויות תשד"מ ח"א ע' 208. (114) ברכות ומו"ק בסופן. טושו"ע ואדה"ז רסקנ"ה. (115) ד"ה פדה בשלום אות א' ואילך ע' 201. (116) ברכות כ"ב. (117) הכוונה לקרבן תמיד, ועיין בכ"ז בארוכה בסה"מ תש"ז ע' 202. ובד"ה פדה בשלום תש"ז. (118) ויקרא א"א. (119) כיון שהנקודה בתפילה בנוסף למה שיש לאדם לעורר אהבתו להשי"ת צריך גם לבטל א"ע להקב"ה שז"ע שלילי, שושלל את מציאותו, ועי"ז מתעלה לה, וזהו שכתוב "המתפלל צ"ל כעבדא קמי" מרי", והעבד אין לו מציאות פרטית, שהרי "כל מה שקנה עבד קנה רבו", ולכן זה תלוי בכ"א לפי ערכו.

תורה

תורה היא כנגד קו השלישי. השייכות ביניהם, תורה ענינה חיבור ושלוש בין שני הקוים דהמשכה והעלאה, ולכן התורה נקראת שלום, לפי שענינה הו"ע השלוש, כמו שכתוב "התורה ניתנה לעשות שלום בעולם"¹²⁰, ו"כל העוסק בתורה, משים שלום בפמליא של מעלה, ושלוש בפמליא של מטה"¹²¹.

ענין השלוש שבתורה מתגלה גם במה שהתורה מאחדת את שני הקוים חסד (המשכה) וגבורה (העלאה)¹²², דהנה על התורה נאמר "מימינו אש דת למו"¹²³, "ז"א שבתורה יש מצד אחד בחינת "ימינו" שהו"ע ימין וחסד המשכה, ומצד שני יש בתורה בחינת "אש", שמאל גבורה והעלאה.

וכפי שרואים בתורה שמתחברים שני הקוים, במה שיש בה עניני איסור טומאה וחיוב שמצד הגבורה. וגם עניני היתר, טהרה, ופטור שמצד החסד. כיון שהתורה היא בחינת שלישי (תפארת) המחברת את שני הקוים דהמשכה והעלאה.

ברגלים: פסח, שבועות, סוכות

שלשת הרגלים הם כנגד שלשת הקוים¹²⁴.

פסח

פסח הוא כנגד הקו הראשון. השייכות ביניהם, בפסח היתה התגלות אלוקית

¹²⁰ רמב"ם סוף הלכות חנוכה. ספרי נשא וכו. וראה לקו"ש ח"ח ע' 349 ואילך. ¹²¹ סנהדרין צט.ב. וראה לקו"ת ס"פ מטות. ¹²² שזהו"ע השלוש השייך לשלישי, סה"מ מלוקט ב' ע' ד. לקו"ש חכ"א ע' 111. ¹²³ דברים לג.ב. ¹²⁴ אות י"א.

מלמעלה, שהרי בפסח היה יציאת מצרים, שהו"ע הגילוי מלמעלה בדרך אתערותא דלעילא, כמו שאומרים בהגדה "נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם".
 ויש לקשר זאת עם ענינו של אברהם אבינו (כנ"ל אות י"א) דכתיב ביה "לושי ועשי עוגות"¹²⁵ ומבאר רש"י שפסח היה¹²⁶.

שבועות

שבועות הוא כנגד הקו השני. השייכות ביניהם, שבועות מורה על עליית התחנות, וזהו מפני שבא אחר ההכנה של "שבעה שבועות תספר לך"¹²⁷, שהו"ע עבודת המטה.
 ויש לקשר את זה עם ענינו של יצחק אבינו (כנ"ל אות י"א), שהרי במתן תורה היה קול שופר כנגד אילו של יצחק¹²⁸, והתורה ניתנה מפי הגבורה.

סוכות

סוכות הוא כנגד הקו השלישי. השייכות ביניהם, חג הסוכות הוא החג היחיד שנאמר בו שלש פעמים ענין השמחה¹²⁹, וענינו הפנימי הוא החיבור של שני הקוים דהמשכה והעלאה.
 דהנה סוכות נקרא "זמן שמחתנו" (לשון רבים), ומבאר ע"ז בליקוטי תורה¹³⁰ שקאי על שתי בחינות בשמחה: א) שמחת ישראל, כמש"כ "ישמח ישראל בעושו"¹³¹, שזהו בקו של העלאה. ב) שמחת הקב"ה, כמש"כ "ישמח ה' במעשיו"¹³², שזהו בקו ההמשכה. ושני ענינים אלו כלולים בתיבה אחת "שמחתנו". ויש לקשר כ"ז עם ענינו של יעקב אבינו הקשור לסוכות¹³³, וכמו שכתוב "ויעקב נסע סוכותה"¹³⁴.

125) בראשית יח.ו. 126) בראשית יח, ד"ה כעת חיה. 127) דברים טז.ט. 128) לקו"ת במדבר יד.ג. ולאידך גיסא שבועות הוא זמן מ"ת, ענין התורה הנמשכת מלמעלה, ועיין בלקו"ש י"ט ע' 31 ובהערות 45, 47. 129) לקו"ש ח"ט ע' 31 בשם הילקוט שמעוני אמור רמז תרנ"ד. 130) דרושים לשמיני עצרת פ"ח, ד, ואילך 131) תהלים קמט.ט. 132) שם קד.לא. 133) זח"ג ק.ב. טור או"ח סימן תי"ז. ועיין במעיני הישועה תשמ"ח ע' 58. 134) בראשית לג.ז.

בבתי מקדש: מקדש ראשון, מקדש שני, מקדש שלישי

שלשת המקדשות הן כנגד שלשת הקוים.

מקדש ראשון

מקדש הראשון הוא כנגד הקו הראשון¹³⁵. השייכות ביניהם, בבית ראשון היה בו יותר גילוי אלוקות, ולכן היו בו: א) כל כלי המקדש, כולל החמשה דברים שנחסרו בבית שני. ב) עדיין לא היו בו הגזירות שהתחדשו בזמן בית שני. ולהעיר שבנין בית המקדש התחלתו היה בזמן שלמה המלך, שאז "קיימא סיהרא באשלמותא"¹³⁶, "ז"א שבאותו זמן היה גילוי אלוקות מלמעלה בעולם.

מקדש שני

מקדש שני היה כנגד הקו השני. השייכות ביניהם, בבית שני היו בו פחות גילוי אלוקות מאשר בבית ראשון, ולכן, א) חסרו בו החמשה דברים¹³⁷. ב) בזמנו הותחלו הגזרות¹³⁸, שכ"ז מורה על העלם האור. לאידך גיסא היתה בו המעלה שזה חדר בתחתון, וכמו שכתוב "גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מהראשון"¹³⁹, "וע"ז מובא בגמרא¹⁴⁰ שתי דעות, חד אמר שהגדלות היא בשנים (שבית ראשון היה קיים 410 שנים, ובית שני היה קיים 420 שנה), וחד אמר בבנין, שהיה גבוה יותר מבית ראשון.

והביאור בזה מאחר שלא היה בו גילוי אלוקות כ"כ לכן הגילוי היה לפי ערך

135) ולהעיר מלכו"ש ח"ט ע' 26 ובהערה 13 שמביא מיהל אור לתהלים שבית ראשון כנגד אברהם. 136) זח"א קנא. וראה שמו"ר פט"ו כ"ו. לקו"ש חט"ו ע' 27 ובהערה 21. 137) לקו"ת ר"ה נז.ג. 138) לקו"ת שם. 139) חגי ב.ט. 140) ב"ב ג,סע"א.

התחתון ופעל לפי גדריו, דכל מעלתו של בית שני הוא רק בנוגע לגשמיות העולם (ולא בנוגע לגילוי אלוקות שבו), שהרי "בנין" ו"שנים", הם כנגד זמן ומקום שהם מגדרי העולם, שהזמן הוא גם כן נברא¹⁴¹.

מקדש שלישי

מקדש שלישי הוא כנגד קו השלישי. השייכות ביניהם, מעלתו של בית השלישי שהוא בית נצחי, והוא מאחד את שני הקוים העליון והתחתון, הגבול והבלי גבול.

והביאור בזה - דמה שבית שלישי הוא בית נצחי זהו מפני שהוא למעלה מתואר גבול וגם למעלה מתואר בלי גבול (שהוא גם כן תואר וגדר מסויים)¹⁴², ולכן ביכלתו לחבר שני הענינים יחד, להמשיך הגילוי דבלי גבול ושיומשך בגבול ובאופן נצחי.

ולכן נאמר עליו "ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו"¹⁴³, דלפניו הכוונה של פנימיות ועצמות אור א"ס שמושלל מכל התוארים כמבואר בחסידות¹⁴⁴.

בספירות (במדות): חסד, גבורה, תפארת

שלשת מדות אלו הם עיקרי המדות¹⁴⁵, והן כנגד שלשת הקוים.

141) עיין בלקו"ש ח"י ע' 176. ובהנסמן שם שכן דעת הרמב"ם הרס"ג הרשב"א ועוד. 142) המשך תרס"ו ריש ע' קס"ח. 143) הושע ו.ב. וברש"י שם. 144) שזה קאי על בית המקדש השלישי. בכ"ז עיין בלקו"ש ח"ט ע' 27 ואילך. 145) אלא שפעמים מונים כל השבע מדות, פעמים מונים רק את ששת המדות חוץ ממלכות, פעמים מונים את שלשת המדות חג"ת, פעמים מונים את שתי המדות חסד וגבורה, ופעמים מונים רק את מדת החסד, דאיהו אזיל עם כולהו יומין, שגם גבורה שייכת לחסד כיון שהוא גילוי מסויים. 146) אגה"ק סימן י' קטו.ב.

חסד

חסד הוא כנגד הקו הראשון. השייכות ביניהם, חסד ענינה המשכה, המתחסד נמשך ומשפיע לתחתון, וכידוע הרמז בזה כמובא בתניא¹⁴⁶, חסד אותיות חס-ד' (ר"ת דל), שהעליון חס על הדל. כמו"כ החסד משפיע לכל, מפני שהוא בבחינת בלי גבול, ולגביו כולם ראויים לקבל ההשפעה, וזהו מפני שחסד שייך לגוון (צבע) אחד, חיוב.

גבורה

גבורה היא כנגד הקו השני. השייכות ביניהם, גבורה ענינה העלאה, שהרי כדי שהאדם יתעלה בעניני קדושה, לזה דרושה התגברות יתירה (כנ"ל אות י"ז)¹⁴⁷. וכמו כן מצד הגבורה גם "שמים לא זכו בעיניו"¹⁴⁸, מכיון שמסתכל על התחתון שהוא בחינת שני, בחינת גבול, וגם שמים הם בבחינת תחתון לגבי מדת הגבורה, וגם הוא שייך לגוון אחד, שלילה¹⁴⁹.

תפארת

תפארת הוא כנגד הקו השלישי. השייכות ביניהם, תפארת ענינה הוא החיבור בין המדות חסד (המשכה) וגבורה (העלאה), שהרי פירושה של מדת התפארת היא יופי, והיופי האמיתי הוא כשישנם כמה גוונים יחד, דהיינו שיש לו את גוון החסד ואת גוון הגבורה.

ובנפש האדם זוהי מדת הרחמים, הכוללת את שתי המדות חסד וגבורה, מאחר שרחמים מודה לגבורה שבאמת אין מגיע לו השפעה, אבל לפועל כן

147) במק"א מבואר שגבורה הו"ע הצמצום שהרב מצמצם בשביל ההשפעה, שזהו"ע ההמשכה, ויש לומר שע"י צמצום זה הענין חודר בתחתון, כך שע"יז יוכל להתעלות בלימודו בלי הסיוע של הרב, לקו"ש חט"ו ע' 86. 148) איוב טו, טו. 149) במלים אחרות הביאור בחילוק בין שתי המדות חסד וגבורה, יובן זה מענייני העולם, דהרי אסתכל באורייתא וברא עלמא" זהר ח"ב קסא, רע"ב. דבכל דבר בעולם, ישנו הענין החיובי והענין השלילי, וזהו"ע חסד וגבורה, חסד מורה על החיובי, מה שצריך לעשות, וגבורה מורה על הענין השלילי מה שאין צריך לעשות, כיון שחסד מדבר על העליון, וגבורה על התחתון.

משפיעים לו, מצד שיש לרחם עליו כמדת החסד¹⁵⁰.
הכח שיש בתפארת לחבר שני קוים נוגדים, כיון שמקורו מספירת הכתר,
"תפארת עולה עד הכתר¹⁵¹", ולכן אין בו ציור מוגדר.

בשיטות: שיטת האמונה, שיטת החקירה, ושיטת החסידות

שלשת השיטות הללו הם כנגד שלשת הקוים.
בעם ישראל ישנם כמה שיטות בנוגע לקשר בין היהודי להקב"ה, וכל שיטה
התגלתה בתקופה שונה, בתחילה היתה בעיקר שיטת האמונה, אח"כ שיטת
החקירה, ואחר כך שיטת החסידות.

שיטת האמונה

שיטת האמונה שייכת לקו הראשון. השייכות ביניהם, האמונה היא יסוד
בעם ישראל, והיא "ירושה לנו מאבותינו¹⁵²" שכל ישראל יהיה מי שיהיה
מאמין במציאות הבורא, ויחד עם זאת האמונה הוא גילוי שבא מלמעלה
מצד הנשמה, ואינו חודר במציאות האדם, ולכן יתכן ש"גנבא אפום מחתרתא
רחמנא קריא¹⁵³", דזה בא מצד האמונה שבו שלא חדרה עדיין בו, ולכן יכול
לגנוב.

שיטת החקירה

שיטת החקירה היא כנגד הקו השני. השייכות ביניהם. החוקרים לא הסתפקו

¹⁵⁰ ועיין בהמשך תער"ב ח"ג ע' א'ת"ז. שתפארת מטה הגבורה לחסד, כיון שעולה עד הכתר, ובכתר אין
בחינת שמאל. ¹⁵¹ לקו"ת מסעי צו.ב. המשך תרס"ו ע' תל"ה. המשך תער"ב ח"א ע' ר"כ. ¹⁵² תניא ריש
פרק י"ח. ¹⁵³ ברכות עג.א. המשך תער"ב ע' ת"ג ועוד.

באמונה שהיתה בעם ישראל, אלא השתדלו להבין כפי יכולת השגתם עד כמה שיד שכלם מגעת, וזה מורה על הקו השני, העלאה שהתחתון מתעלה ע"י חקירתו השכלית כדי להתקרב לאלוקות (משא"כ האמונה שהיה גילוי מלמעלה איננה מוגבלת, ולכן נמצאת גם באחד שהוא בשפל המדרגה, קרי גנב).

שיטת החסידות

שיטת החסידות היא כנגד הקו השלישי. השייכות ביניהם, ענינה של תורת החסידות הוא חיבור שתי השיטות דלעיל, כיון שלכל שיטה יש מעלה וחסרון. שיטת האמונה מעלתה היא בבחינת הגילוי שבה. שיטת החקירה מעלתה בבחינת החדירה בתחתון. שיטת החסידות מחברת את הגילוי הכי נעלה, ובאופן שיחדור גם בתחתון¹⁵⁴.

וכפי שרואים שבחסידות מדובר הרבה בענין האמונה "אין עוד מלבדו"¹⁵⁵, וכיו"ב, ויחד עם זאת החסידות מורידה את זה להבנה בשכל האדם, שיוכל להבינו על בוריו בחב"ד שבנפש, על ידי הבאת משלים ודוגמאות מנפש האדם שהרי "מבשרי אחזה אלוקה"¹⁵⁶, וזהו"ע החיבור של שני הדברים, מצד אחד מדובר על העליון הכי נעלה, "אחזה אלוקה", ויחד עם זאת, זה גופא מובן ומושג על ידי התחתון הכי נמוך "מבשרי".

כ"ב

לסיכום: היוצא לנו מכל הנ"ל, ששלשת הקוים ראשון שני ושלישי, אינו ענין מקרי חלילה, אלא שזה מדוייק ביותר בכל התורה ומצוות, ובמיוחד במספר שלש.

¹⁵⁴ התוועדויות בלה"ק תשד"מ ח"ד ע' 2566, ולכן שייכת גם למתחילים ח"א ע' 526. ¹⁵⁵ דברים ד,לה
¹⁵⁶ איוב יט,כו.

ולהעיר שבכ"א מהעניינים הנ"ל ניתן להאריך, שהרי כל נושא הוא ענין ומסכת בפני עצמו, וכאן השתדלנו להביא את תמצית הביאורים לפי מה שנוגע לענייננו.

על פי כ"ז יובן מהי מעלתו של השלישי, ולמה במתן תורה כל כך הודגש מעלתו של השלישי, כיון שזוהי תכלית הבריאה, לפעול החיבור בין העליונים לתחתונים.

וע"י העבודה בכל העניינים הנ"ל שבבחינת שלישי, זוכים אנו לגאולה השלישית, שתכליתה ועניינה הוא לפעול את הגילוי הכי נעלה של "לו יתברך", ו"בתחתונים" בקרוב בימינו אמן כן יהי רצון¹⁵⁷.

לזכות

החתן התמים

הרב **מנחם שניאור חי** שיחי

והכלה **חנה תחי**

ישראל

· ולזכות הוריהם ·

ר' **שאול משה ויונה יחיו**
אליטוב

ר' **בצלאל ואורה יחיו**
ישראל

· זקניהם ·

ר' **אריה מרדכי**
וחיה פרידא עליזה יחיו
ליכט

הרה"ג **הרה"ח**
הר' שמעון גד ומזל יחיו
אליטוב

